

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

А. М. Куліш, О. М. Рєзнік

**АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
(у схемах і таблицях)**

Навчальний посібник

Рекомендовано вченою радою Сумського державного університету

Суми
Сумський державний університет
2019

УДК 342.9(075.8)
К90

Рецензенти:

О. М. Музичук – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, декан факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ.

В. В. Пахомов – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету.

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
як навчальний посібник
(протокол № 5 від 12 грудня 2019 року)*

Куліш А. М.

К90 Адміністративні правопорушення та відповідальність (у схемах і таблицях) : навчальний посібник / А. М. Куліш, О. М. Резнік. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 98 с.

ISBN 978-966-657-789-7

Навчальний посібник «Адміністративні правопорушення та відповідальність (у схемах і таблицях)» містить основні положення з курсу адміністративної відповідальності в Україні.

У навчальному посібнику акцентована увага на ключових поняттях кожної з поданих тем курсу, а також відокремлені доступні для розуміння формулювання визначень і понять.

Видання розраховане на викладачів, студентів ЗВО III–IV рівнів акредитації, випускників, абітурієнтів.

УДК 342.9(075.8)

ISBN 978-966-657-789-7

© Куліш А. М., Резнік О. М., 2020

© Сумський державний університет, 2020

ЗМІСТ

	С.
ПЕРЕДМОВА	5
Розділ 1 Поняття адміністративного правопорушення (проступку)	7
1.1 Визначення та ознаки адміністративного правопорушення.....	7
1.2 Проблема суспільної небезпеки адміністративного проступку	9
1.3 Відмінність адміністративного правопорушення від злочину	9
1.4 Відмінність адміністративного правопорушення від дисциплінарного правопорушення	10
Розділ 2 Склад адміністративного проступку (правопорушення)	11
2.1 Поняття складу адміністративного проступку	11
2.2 Об'єкт адміністративного проступку	13
2.3 Об'єктивна сторона адміністративного проступку	14
2.4 Суб'єктивна сторона адміністративного проступку	15
2.5 Суб'єкт адміністративного проступку	17
Розділ 3 Сутність адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення	19
3.1 Поняття і зміст (сутність) адміністративно-правової відповідальності.....	19
3.2 Підстави адміністративної відповідальності	21
3.3 Система адміністративних стягнень	23
3.4 Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення	27
Розділ 4 Адміністративні провадження у справах про адміністративні проступки (правопорушення)	29
4.1 Поняття провадження у справах про адміністративні правопорушення.....	29
4.2 Правове регулювання провадження у справах про адміністративні проступки	32
4.3 Завдання провадження та його принципи	33
4.4 Учасники провадження у справах про адміністративні проступки	34
4.5 Стадії провадження у справах про адміністративні проступки	36
Розділ 5 Провадження у справах про порушення митних правил	45
5.1 Справи про адміністративні правопорушення	45
5.2 Особи, які беруть участь у провадженні у справах про порушення митних правил	49
5.3 Адміністративне затримання	51
5.4 Процесуальні дії у справі про порушення митних правил та порядок їх проведення.....	52
5.5 Оскарження постанов у справах про порушення митних правил	55

Розділ 6 Провадження в справах про адміністративні правопорушення.....	58
6.1 Складення протоколу про адміністративне правопорушення	58
6.2 Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення	63
6.3 Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.....	65
Розділ 7 Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення	69
7.1 Адміністративне затримання. Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання	69
7.2 Особистий огляд та огляд речей	72
7.3 Вилучення речей і документів	74
7.4 Тимчасове вилучення посвідчення водія	75
Розділ 8 Розгляд справ про адміністративне правопорушення.....	77
8.1 Особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення	77
8.2 Розгляд справи про адміністративне правопорушення	80
Розділ 9 Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення	85
9.1 Право оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення	85
9.2 Перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом.....	90
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	96

ПЕРЕДМОВА

Розвиток демократичної, соціальної, правової держави передбачає істотне обмеження різних форм протиправної поведінки соціальних суб'єктів, однією з яких є адміністративні правопорушення. Цей вид правопорушень загрожує різноманітним суспільним відносинам, що зумовлено систематичними посяганнями на сформований порядок управління, який повинен забезпечувати впорядкованість і стабільність у суспільстві.

Водночас статистичні дані свідчать, що саме адміністративні правопорушення становлять найбільшу частку від загальної кількості правопорушень, а найдієвішим правовим інструментом у боротьбі з ними є адміністративна відповідальність. Відповідно адміністративна відповідальність як один із видів юридичної відповідальності застосовується до осіб за вчинення ними адміністративного правопорушення (проступку), передбачає накладення адміністративних стягнень чи застосування заходів впливу для попередження та припинення адміністративних правопорушень.

Значущість вивчення та дослідження адміністративної відповідальності і правопорушень обумовлена інтенсивним розвитком законодавства, за порушення якого настає адміністративна відповідальність. Так, за останні роки істотно збільшилася кількість складів адміністративних правопорушень, а поява нових органів та реформування давно існуючих сприяли розширенню кількості суб'єктів, уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, і, як наслідок, внесенню змін до нормативно-правових актів у відповідній сфері. До того ж взяті Україною на себе міжнародно-правові зобов'язання вимагають приведення у відповідність норм національного права до міжнародних стандартів, що також сприяє розвитку законодавства нашої держави.

У навчальному посібнику розглянуто та проаналізовано поняття адміністративного правопорушення (проступку), його склад, а також сутність адміністративної відповідальності за вчинення такого правопорушення.

Окрему увагу приділено питанню провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Отже, вивчення теоретико-правових основ адміністративної відповідальності та правопорушень дасть можливість знати не лише основні теоретичні положення інституту адміністративної відповідальності, а й дозволить застосовувати Кодекс України про адміністративні правопорушення та інше законодавство в означеній сфері в конкретних правових ситуаціях, зокрема шляхом тлумачення положень законодавчих актів, кваліфікації конкретних адміністративних правопорушень із подальшим визначенням їх підвідомчості тощо.

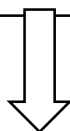
Цей навчальний посібник підготовлений відповідно до програми навчального курсу «Адміністративні правопорушення та відповідальність» і ґрунтується на практичному й викладацькому досвіді автора.

З огляду на вищезазначене видання розраховане не лише на студентів і слухачів, а й на викладачів та випускників закладів вищої освіти.

Розділ 1 Поняття адміністративного правопорушення (проступку)

1.1 Визначення та ознаки адміністративного правопорушення

Відповідно до ч. 1 ст. 9 КУпАП адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені КУпАП, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності.

Загальні ознаки адміністративних правопорушень:

Ознаки визнання адміністративного правопорушення вчиненим умисно:

→ особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності;

→ передбачала шкідливі наслідки своєї дії чи бездіяльності;

→ бажала або свідомо допускала настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності.

Ознаки визнання адміністративного правопорушення вчиненим із необережності:

особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності

але

легковажно розраховувала на відвернення шкідливих наслідків

або

не передбачала можливості настання шкідливих наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити.

Не є адміністративним правопорушенням:

крайня необхідність

Дія, вчинена в стані крайньої необхідності, – дія, вчинена для усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода.

необхідна оборона

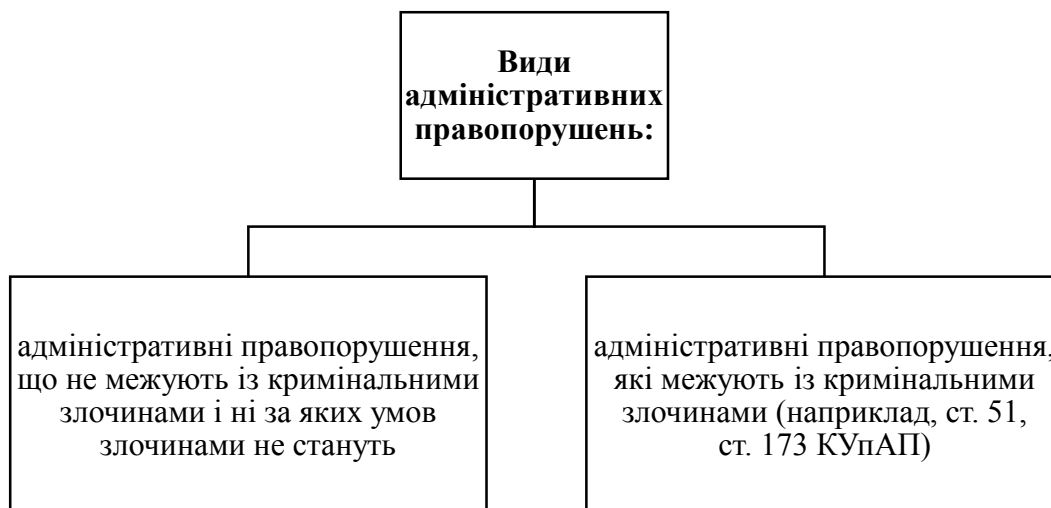
Дія, вчинена в стані необхідної оборони, – дія, вчинена при захисті державного або громадського порядку, власності, прав і свобод громадян, установленого порядку управління від протиправного посягання шляхом заподіяння посягаючому шкоди, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

1.2 Проблема суспільної небезпеки адміністративного проступку

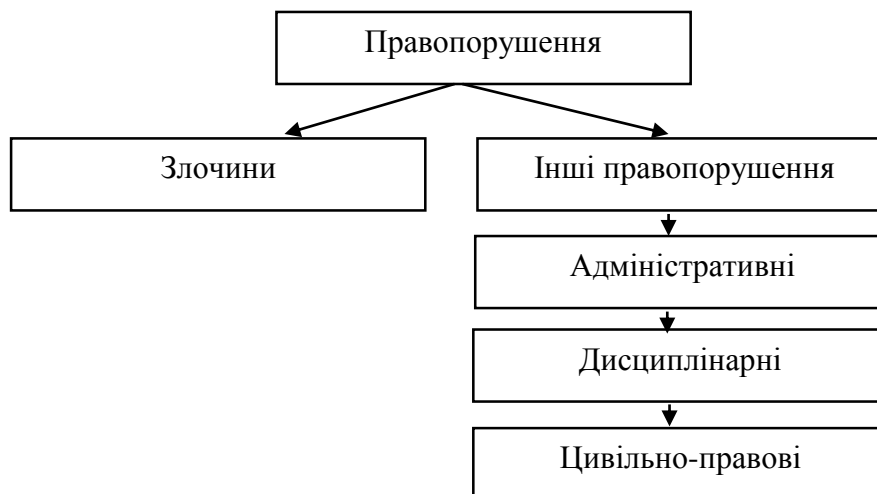
Адміністративному проступку, як і злочину, властива суспільна небезпека, але ступінь її менший, ніж у злочинів, і у зв'язку з цим на порушників накладаються адміністративні стягнення. Якщо встановлена малозначність адміністративного правопорушення, орган (посадова особа), уповноважений вирішувати справу, має право звільнити порушника від адміністративної відповідальності, обмежившись усним зауваженням.

Злочини та адміністративні правопорушення як соціальні явища дуже близькі між собою, а межі між ними досить рухомі й надто умовні. Поширеними випадками є, коли одне й те саме діяння в одному проміжку часу може розцінюватися як злочин, а в іншому – як адміністративний проступок, що тягне за собою покарання.

1.3 Відмінність адміністративного правопорушення від злочину

Відмінності адміністративних правопорушень і злочинів

Різний ступінь суспільної небезпеки

Внесення складу правопорушення або до Кодексу України про адміністративні правопорушення, або до Кримінального Кодексу

Різні за юридичною природою, характером втрати, які зазнає правопорушник, тяжкість наслідків заходів державного примусу (ст. 24 КУпАП, ст. 51 ККУ)

Різна роль заходів державного примусу

Різний список органів, які мають право розглядати правопорушення (адміністративні справи – ст. 213 КУпАП, кримінальні справи – лише суди)

Пріоритет кримінальної відповідальності, в разі поєднання ознак адміністративного правопорушення та злочину

Різні способи скоєння діяння

Різні мотиви правопорушення

1.4 Відмінність адміністративного правопорушення від дисциплінарного правопорушення

Відмінності адміністративного правопорушення від дисциплінарного

Неоднакові правова природа й нормативна база

Різний статус суб'єктів правопорушення, оскільки в одному випадку громадянин або посадова особа, а в іншому – член трудового колективу

Різні рівні правил, що порушуються, тобто в одному випадку, загальнообов'язкові правила, а в іншому – правила члена трудового колективу

Різні суб'єкти накладення санкцій (суб'єктом функціональної влади або керівником колективу, членом якого є правопорушник)

Різні за юридичною природою, характером втрати, яких зазнає правопорушник (адміністративні чи дисциплінарні стягнення)

Розділ 2 Склад адміністративного проступку (правопорушення)

2.1 Поняття складу адміністративного проступку

Склад адміністративного проступку – це сукупність, передбачених законодавцем ознак, що характеризують дане діяння як адміністративний проступок і відокремлюють його від інших правопорушень.

Провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за обставин, передбачених у ст. 247 КУпАП.

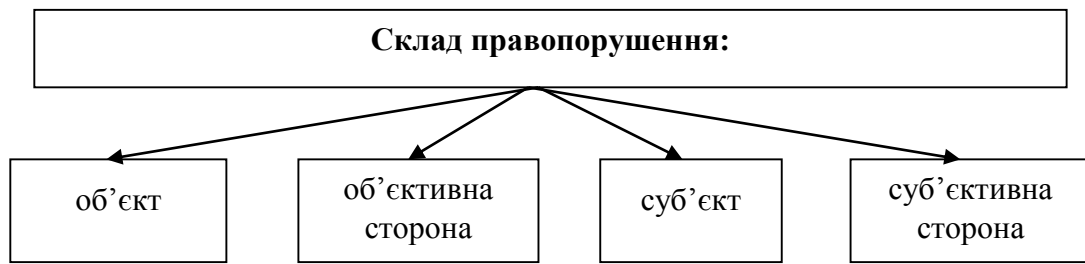

Види складів адміністративних правопорушень

<p><u>Основні й кваліфікаційні склади.</u> Поділяють залежно від ступеня суспільної небезпеки. Основні ознаки – такі, що мають місце в кожному випадку вчинення проступку, а кваліфікуючі – такі, що доповнюють основні.</p>
<p><u>Особисті і службові склади.</u> Цей поділ відбувається залежно від того, хто є суб'єктом проступку – просто громадянин чи посадова особа.</p>
<p><u>Однозначні й альтернативні склади.</u> В альтернативних складах називають кілька (два або більше) варіантів ознак. Однозначний склад називає ті єдині ознаки, сукупність яких його утворює.</p>
<p><u>Описові та бланкетні (відсылні).</u> Описові склади цілком розкривають зміст і суть діяння, що визнається адміністративним правопорушенням. Бланкетні склади свідчать про те, що ознаки проступку містяться в окремо встановлених нормах і правилах.</p>
<p><u>Матеріальні і формальні склади.</u> Матеріальними називають склади, в яких міститься така ознака, як настання шкідливих матеріальних наслідків. Формальними складами називають ті, в яких немає обов'язкової ознаки настання шкідливих матеріальних наслідків (порушення паспортного режиму).</p>

2.2 Об'єкт адміністративного проступку

Об'єкт – це те, на що спрямоване посягання (суспільні відносини). Об'єктом адміністративного проступку, як і будь якого правопорушення, є суспільні відносини, що охороняються адміністративною санкцією.

Завданням законодавства про адміністративні правопорушення є охорона:

- власності;
- соціально-економічних, політичних та особистих прав і свобод громадян;
- прав і законних інтересів підприємств, установ та організацій;
- встановленого порядку управління, державного і суспільного порядку.

Ознаки об'єкта, що охороняється, закріплюються також у назві глав Особливої частини:

- адміністративні правопорушення, що посягають на власність, на громадський порядок і громадську безпеку;
- адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління;
- адміністративні правопорушення в галузі охорони праці і здоров'я населення та інші.

Об'єкти проступків залежно від ступеня узагальнення, рівня абстрагування:

загальний об'єкт (суспільні відносини, що мають дві ознаки: по-перше, вони регулюються різними галузями права; по-друге, охороняються адміністративними санкціями);

родовий об'єкт (однорідна група суспільних відносин, що є невід'ємною і самостійною частиною загального об'єкта, тобто самостійною частиною якогось цілого);

видовий об'єкт (різновид родового об'єкта. Видовий об'єкт утворює спільні для ряду проступків суспільні відносини, виступає відособленою і досить самостійною частиною родового об'єкта);

безпосередній об'єкт (адміністративний проступок завдає шкоди конкретним суспільним відносинам, що охороняються адміністративною санкцією. Саме ці відносини є безпосереднім об'єктом проступку).

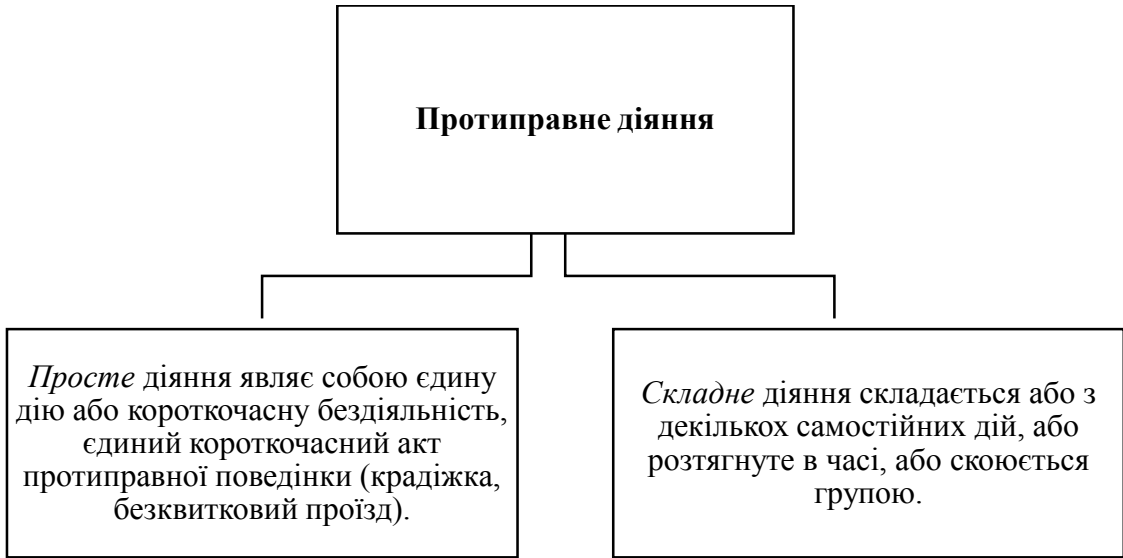
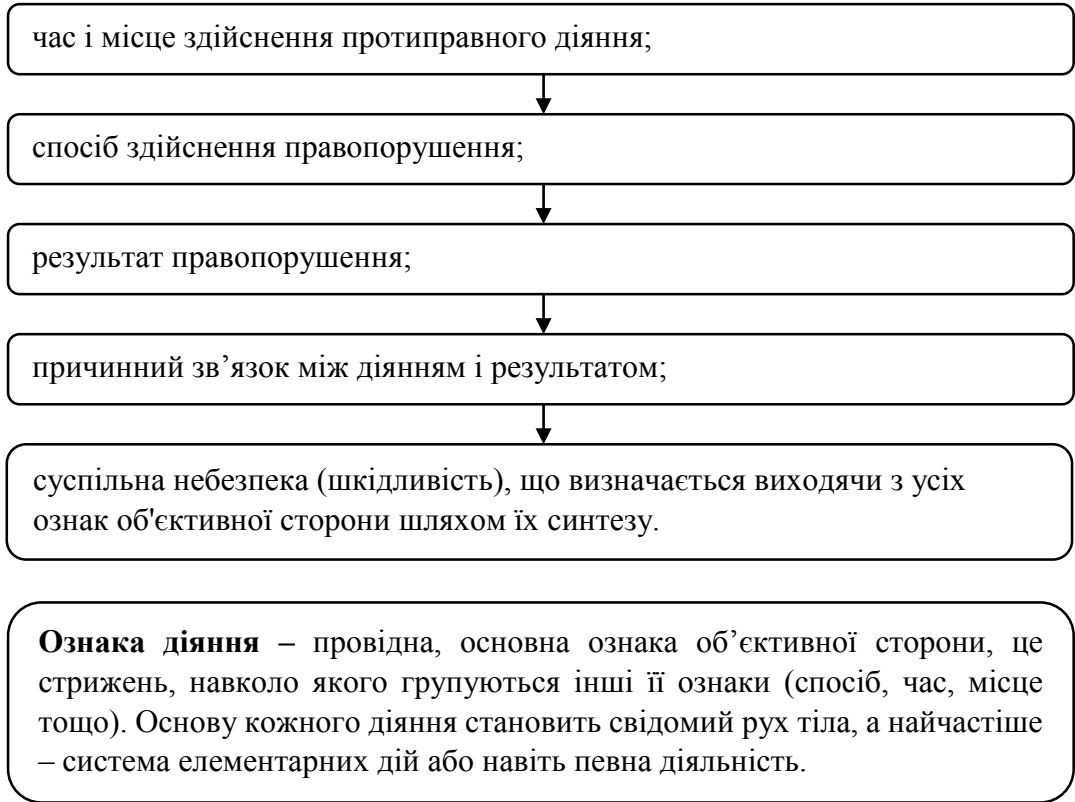
Предмет посягання – елемент суспільних відносин, його складова частина. Охорона суспільних відносин має на меті також і охорону елементів, з яких вони складаються.

2.3 Об'єктивна сторона адміністративного проступку

Об'єктивна сторона складу проступку – це зовнішній прояв суспільно небезпечного посягання на об'єкт, що перебуває під охороною адміністративно-правових санкцій.

До об'єктивної сторони складу проступку входять такі ознаки:

протиправне діяння (дії чи бездіяльність) – розкрадання, пияцтво, торгівля, придбання, зберігання, використання, ухилення, управління, допуск тощо;

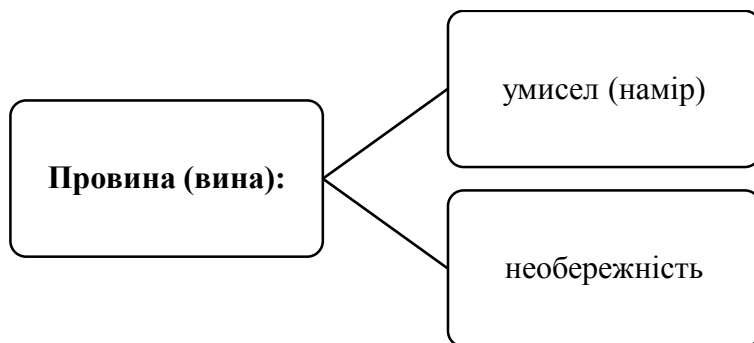

2.4 Суб'єктивна сторона адміністративного проступку

Суб'єктивна сторона адміністративного проступку – це внутрішнє, психологічне відношення особи до вчиненого нею суспільно шкідливого діяння та його наслідків. Її психологічний зміст розкривається за допомогою таких юридичних ознак, як провина, мотив і мета.

Психічна діяльність людини – єдиний і в той самий час різноманітний за змістом процес, що містить емоції, мотиви, свідомість, волю.

Провина (вина) правопорушника – негативне психічне ставлення до інтересів суспільства і конкретних громадян. Такий стан свідомості засуджується державою і суспільством.

Ознаки визнання адміністративного правопорушення вчиненим умисно:

- особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності;
- передбачала шкідливі наслідки своєї дії чи бездіяльності;
- бажала або свідомо допускала настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності.

Ознаки визнання адміністративного правопорушення вчиненим із необережності:

особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своєї дії чи бездіяльності

але

легковажно розраховувала на відвернення шкідливих наслідків

або

не передбачала можливості настання шкідливих наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити.

Види необережності:

легковажна самовпевненість

недбалість

Мета – це уявний образ результату, до якого прагне винний, його уявлення про ті бажання наслідків, які повинні настати в результаті вчинення проступку. Як конструктивна ознака складу мета називається лише в тих ситуаціях, коли діяння відбувається умисно.

2.5 Суб'єкт адміністративного проступку

Суб'єкт адміністративного правопорушення – не абстрактне поняття, що знаходиться поза часом і простором, а особа, яка фізично існує і заподіює своїми протиправними діями шкоду об'єкту посягання. Проте сам суб'єкт як реально існуюча особа до складу правопорушення не входить. Склад адміністративного правопорушення містить лише ознаки, якими ця особа характеризується.

Ознаки, якими характеризується особа – суб'єкт адміністративного проступку:

вік

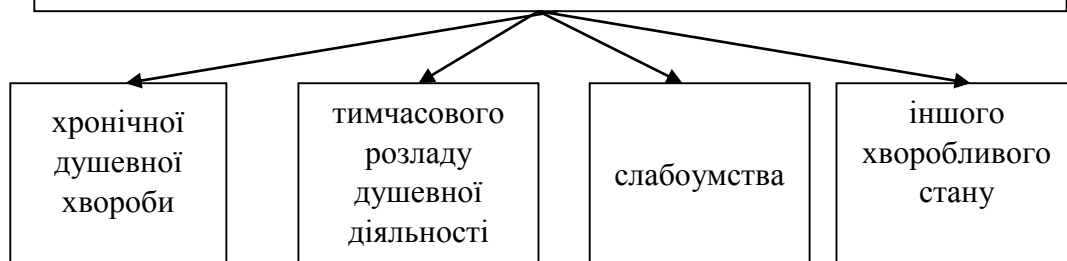
спеціальні ознаки

осудність

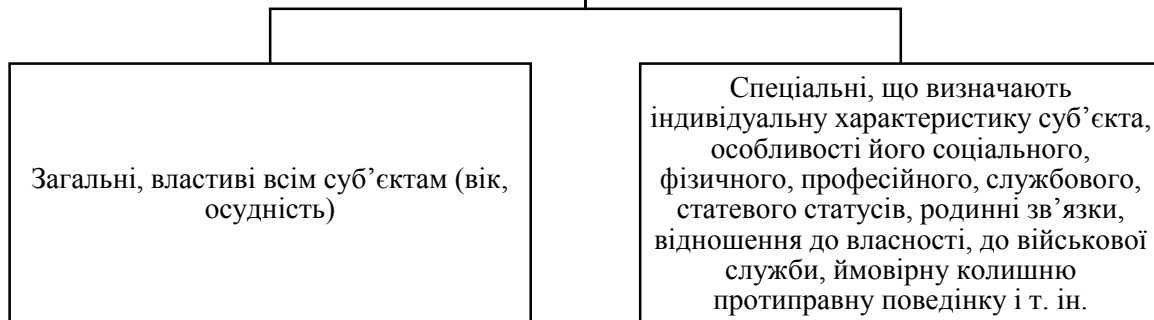
Відповідно до положень КУпАП особа може бути суб'єктом адміністративного правопорушення лише після досягнення нею певного віку, з якого вона, на думку законодавця, на момент скоєння проступку повинна мати такий рівень свідомості, фізичного та психічного розвитку, що дозволяє їй правильно оцінити суспільну значущість і сенс учиненого правопорушення.

Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення **шістнадцятирічного віку**.

Неосудною є особа, яка не могла усвідомлювати свої дії або керувати ними внаслідок:

Характеристики суб'єктів відповідальності:

Групи ознак, що характеризують спеціальний суб'єкт:

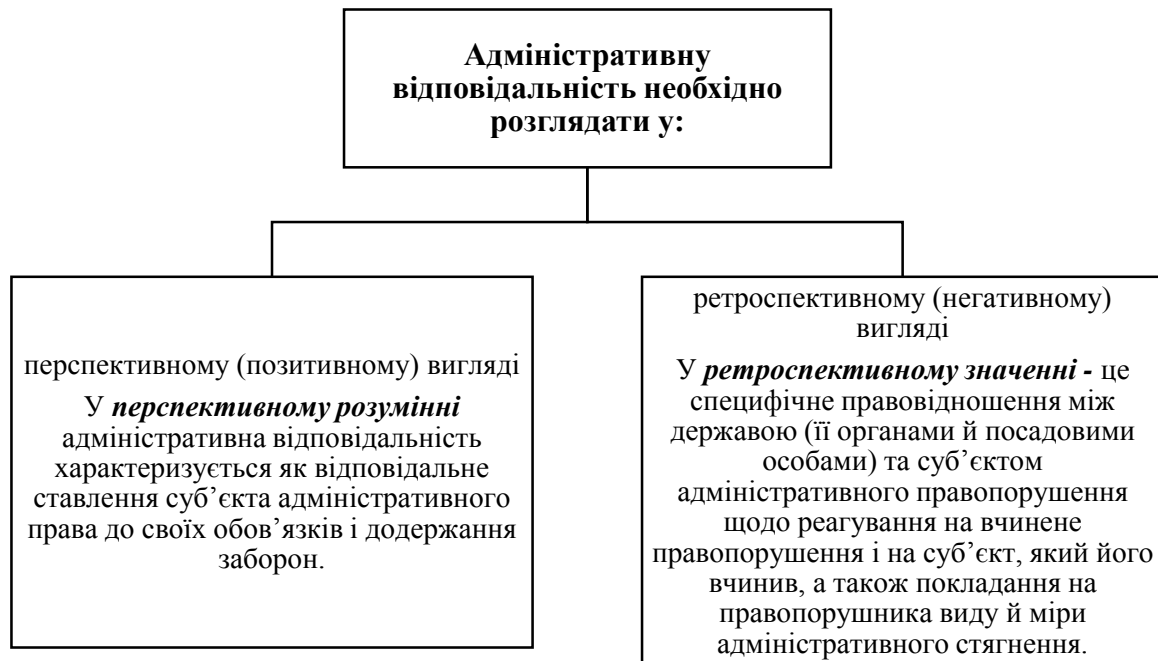
характеризують трудові, службові обов'язки певних категорій працівників: керівники підприємств, їх заступники, посадові особи, працівники, службовці та інші;

характеризують спеціальні обов'язки громадян: військовозобов'язані, призовники, іноземні громадяни, особи без громадянства, землевласники, водії тощо;

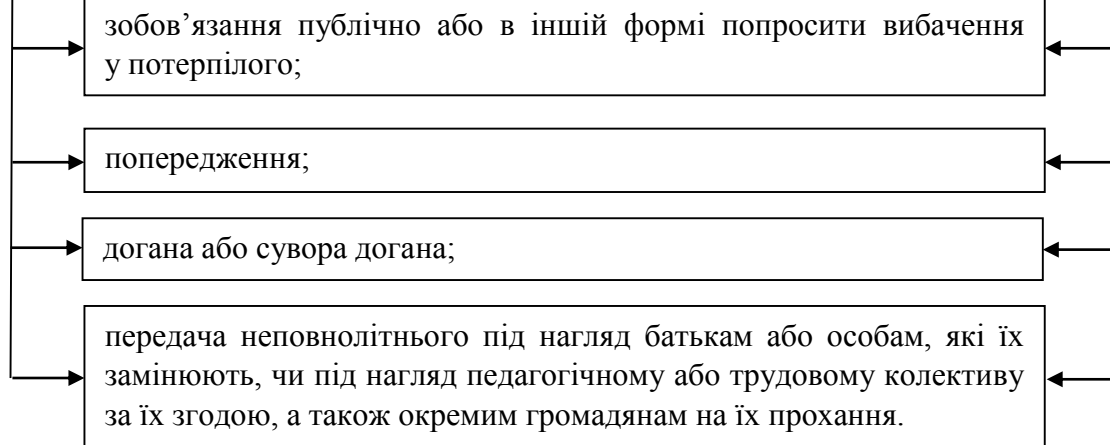
характеризують минулу антисоціальну діяльність особи: перебування під адміністративним наглядом, злісні порушники тощо, та характеризують стан суб'єкта: сп'яніння, хвороба, що передається статевим шляхом.

Розділ 3 Сутність адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення

3.1 Поняття і зміст (сутність) адміністративно-правової відповідальності

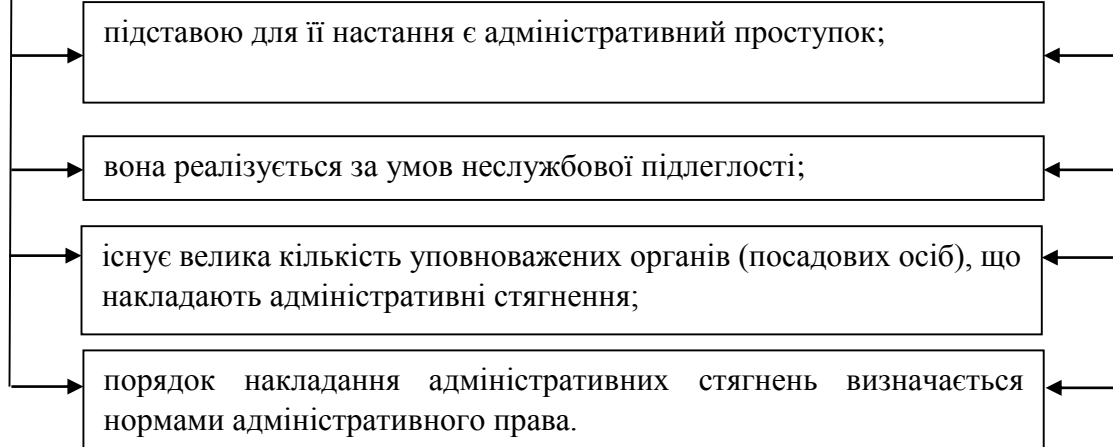
Заходи впливу до осіб віком від 16 до 18 років:

У разі вчинення особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративних правопорушень, передбачених статтями 44, 51, 121–127, частинами першою, другою і третьою статті 130, статтею 139, частиною другою статті 156, статтями 173, 173-4, 174, 183-1, 185, 190–195 КУпАП, вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах.

Адміністративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності, що являє собою сукупність адміністративних правовідносин, які виникають у зв'язку із застосуванням уповноваженими органами (посадовими особами) до осіб, які вчинили адміністративний проступок, передбачених нормами адміністративного права особливих санкцій – адміністративних стягнень.

Риси адміністративної відповідальності:

3.2 Підстави адміністративної відповідальності

Підставою адміністративної відповідальності є протиправна винна дія або бездіяльність, що порушує встановлене адміністративно-правовою нормою правило, але за своїм характером і наслідками не тягне за собою кримінального покарання.

Похідні ознаки адміністративної відповідальності

Її підставою є не лише адміністративне правопорушення (проступок), а й порушення норм інших галузей права у випадках, прямо передбачених чинним законодавством.

Вона полягає в застосуванні до винних адміністративних стягнень.

Право притягнення до адміністративної відповідальності надано багатьом державним органам та їх посадовим особам.

Законодавством встановлено особливий порядок притягнення до адміністративної відповідальності (складання протоколу, збирання та оцінювання доказів, винесення постанови тощо).

Адміністративна відповідальність урегульована нормами адміністративного права, що містить переліки адміністративних стягнень та органів, уповноважених їх застосовувати.

Право встановлення адміністративної відповідальності має досить широке коло суб'єктів.

Суб'єкти, які мають право встановлення адміністративної відповідальності:

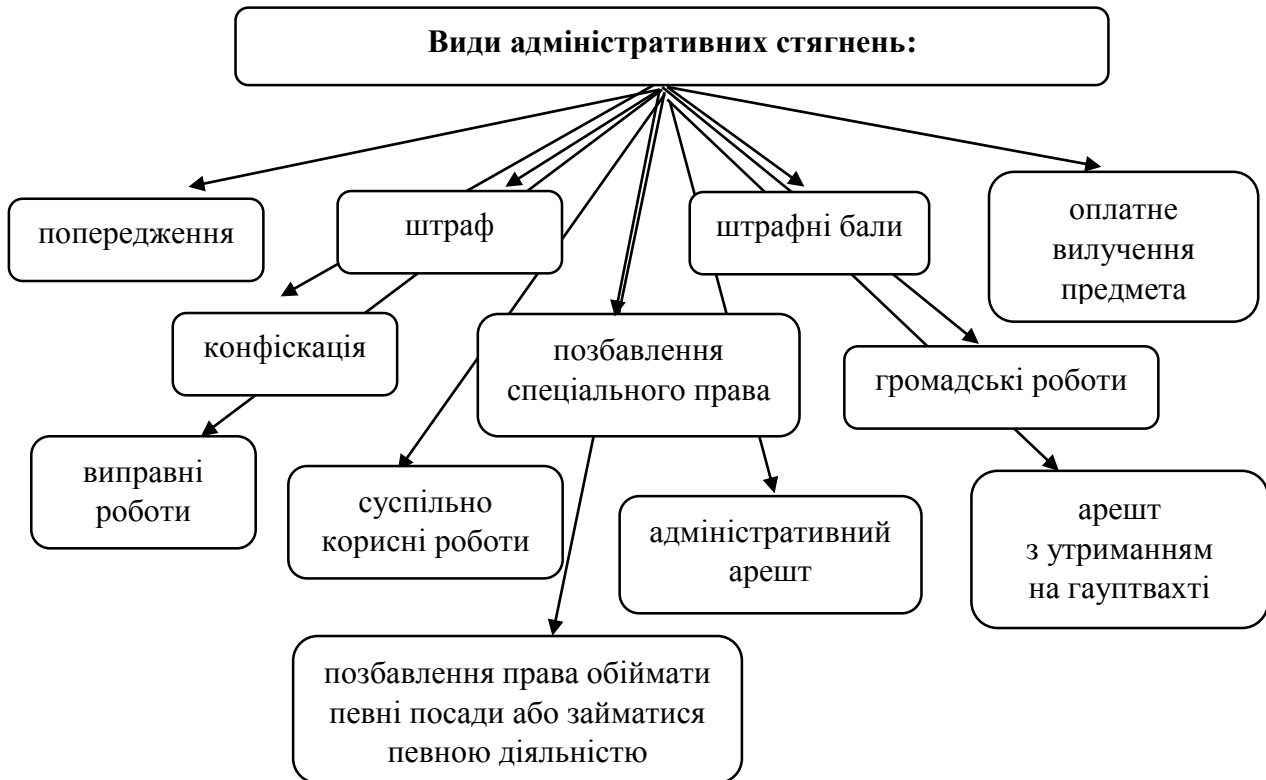
- Верховна Рада України;
- Президент України;
- Кабінет Міністрів України;
- міністерства,;
- обласні, Київська і Севастопольська державні адміністрації;
- районні, районні в містах Києві і Севастополі державні

Норми, що встановлюють адміністративну відповідальність, розосереджені в різних кодексах і нормативних актах. Основним їх джерелом є Кодекс України про адміністративні правопорушення. Паралельно з ним діють Митний, Лісовий, Повітряний кодекси; закони «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про державний кордон» та ін., що містять норми, якими встановлюється адміністративна відповідальність.

3.3 Система адміністративних стягнень

Адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Законами України може бути встановлено й інші види адміністративних стягнень. Законами України може бути передбачено адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок.

Оплатне вилучення предметів, конфіскацію предметів і грошей можна застосовувати як основні та додаткові адміністративні стягнення; інші види адміністративних стягнень, зазначені в ст. 24 КпАП України, можна використовувати лише як основні. За одне адміністративне правопорушення може бути накладено основне або основне й додаткове стягнення.

Попередження має бажаний вплив на порушника лише в тому разі, якщо настає безпосередньо за здійснення адміністративного проступку. Це найбільш м'який вид адміністративного стягнення, застосовуваний за вчинення незначних правопорушень, а також до осіб, які вперше вчинили проступок.

Попередження як захід виховного характеру виноситься в письмовій формі. У передбачених законом випадках попередження фіксується іншим установленим способом. Постанова про накладення цього адміністративного стягнення виконується органом (посадовою особою), що виніс постанову, шляхом оголошення постанови порушникові. Якщо постанова про накладення стягнення у вигляді попередження виноситься під час відсутності порушника, йому вручають копію постанови протягом трьох днів під розписку.

Штраф є грошовим стягненням, що накладається на громадян, посадових та юридичних осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених цим Кодексом та іншими законами України.

Штраф за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, може бути накладено на громадянина після використання ним штрафних балів.

Штраф повинен бути сплачений порушником не пізніше ніж через п'ятнадцять днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу, а в разі оскарження такої постанови – не пізніше ніж через п'ятнадцять днів із дня повідомлення про залишення скарги без задоволення.

Штрафні бали є стягненням, що накладається на громадян за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, установлені цим Кодексом. Кожному громадянину, який має право керування транспортним засобом, щороку з початку року і до кінця року нараховується 150 балів.

Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в його примусовому вилученні за рішенням суду і наступній реалізації з передачею вирученої суми колишньому власникові з відрахуванням витрат по реалізації вилученого предмета.

Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в примусовій безоплатній передачі цього предмета у власність держави за рішенням суду. Конфісковано може бути лише предмет, який є у приватній власності порушника, якщо інше не передбачено законами України.

Конфіскація вогнепальної зброї, інших знарядь полювання і бойових припасів не може застосовуватись до осіб, для яких полювання є основним джерелом існування.

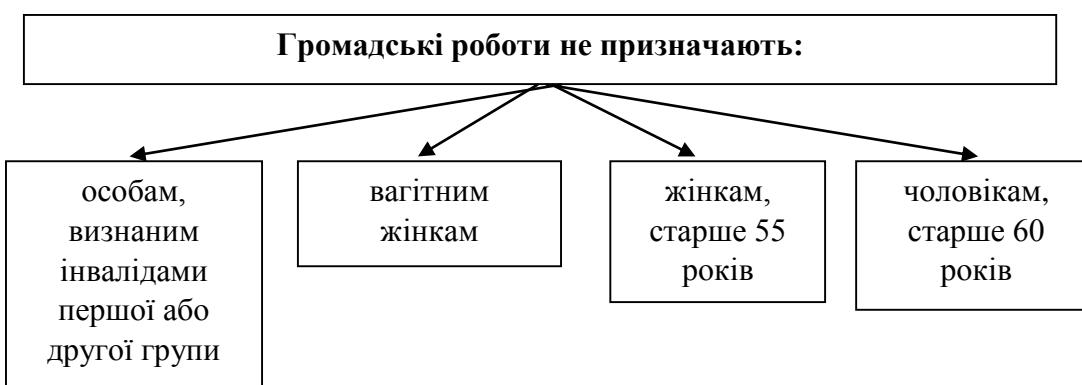
Позбавлення наданого даному громадянину **права полювання** застосовується на строк до трьох років за грубе або систематичне порушення порядку користування цим правом. Позбавлення права полювання не може застосовуватись до осіб, для яких полювання є основним джерелом існування.

Позбавлення наданого даному громадянину **права керування транспортними засобами** застосовується на строк до трьох років за грубе або повторне порушення порядку користування цим правом або на строк до десяти років за систематичне порушення порядку користування цим правом.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю призначається судом на строк від шести місяців до одного року, незалежно від того, чи передбачене воно в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу, коли з урахуванням характеру адміністративного правопорушення, вчиненого за посадою, особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, та інших обставин справи суд визнає за неможливе збереження за нею права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю призначається судом строком на один рік, коли його спеціально передбачено в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу.

Громадські роботи полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування. Громадські роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею) на строк від двадцяти до шістдесяти годин і відбуваються не більш як чотири години на день.

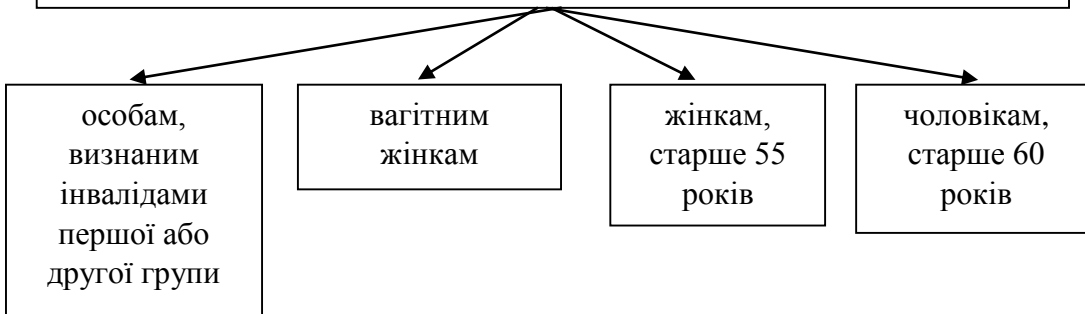

Виправні роботи застосовуються на строк до двох місяців з відбуванням їх за місцем постійної роботи особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, і з відрахуванням до двадцяти процентів її заробітку в доход держави. Виправні роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею).

Суспільно корисні роботи полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, оплачуваних робіт, вид яких визначає відповідний орган місцевого самоврядування.

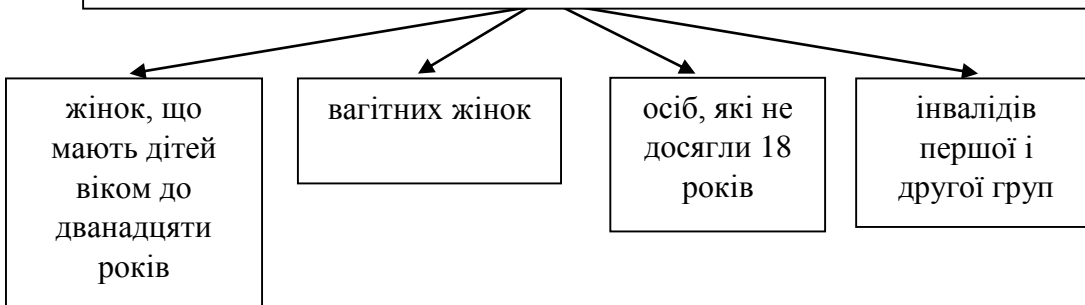
Суспільно корисні роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею) на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин і виконуються не більше восьми годин, а неповнолітніми – не більше двох годин на день.

Суспільно корисні роботи не призначають:

Адміністративний арешт установлюється і застосовується лише у виняткових випадках за окремі види адміністративних правопорушень на строк до п'ятнадцяти діб. Адміністративний арешт призначається районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею).

Адміністративний арешт не застосовують до:

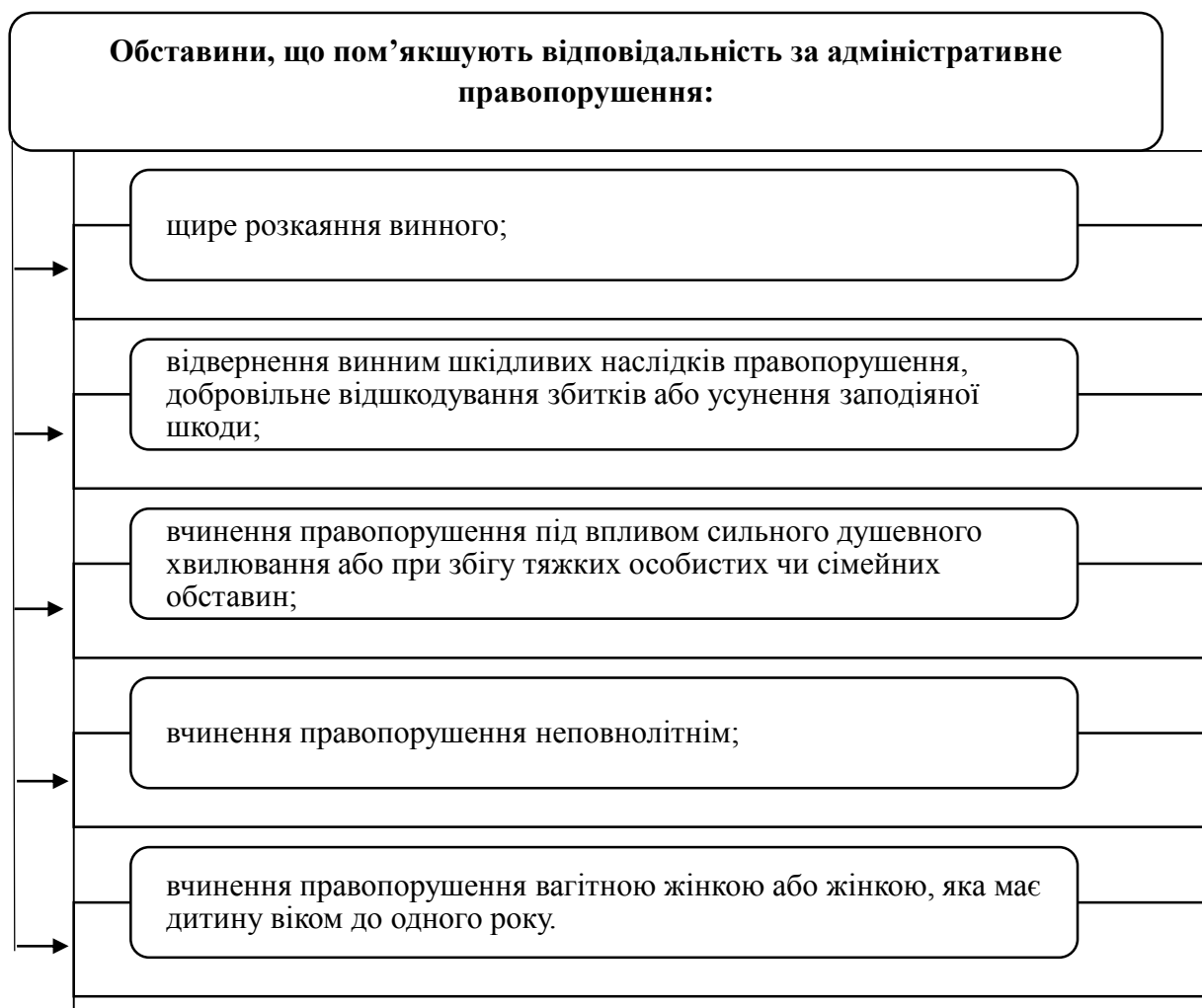
Арешт з утриманням на гауптвахті встановлюється і застосовується лише у виключних випадках за окремі види військових адміністративних правопорушень на строк до десяти діб. Арешт з утриманням на гауптвахті призначається районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею).

Арешт з утриманням на гауптвахті не може застосовуватися до військовослужбовців-жінок.

Видворення за межі України використовують тільки стосовно іноземців у зв'язку з їх діями, що суперечать інтересам державної безпеки або забезпеченню громадського порядку, якщо це необхідно для охорони здоров'я й моралі населення, захисту прав і законних інтересів громадян України, в разі грубого порушення законодавства про правовий стан іноземців в Україні, митного, валютного та іншого чинного законодавства.

3.4 Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення

Законами України може бути передбачено й інші обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Орган (посадова особа), який вирішує справу про адміністративне правопорушення, може визнати пом'якшуючими і обставини, не зазначені в законі.

Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення:

→	продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її;
→	повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; вчинення правопорушення особою, яка раніше вчинила кримінальне правопорушення;
→	втягнення неповнолітнього в правопорушення;
→	вчинення правопорушення групою осіб;
→	вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин;
→	вчинення правопорушення в стані сп'яніння. Орган (посадова особа), який накладає адміністративне стягнення, залежно від характеру адміністративного правопорушення може не визнати дану обставину обтяжуючою.

Розділ 4 Адміністративні провадження у справах про адміністративні проступки (правопорушення)

4.1 Поняття провадження у справах про адміністративні правопорушення

Провадження у справах про адміністративні правопорушення – це комплекс взаємопов’язаних та взаємообумовлених процесуальних дій, спрямованих на своєчасне, повне та об’єктивне з’ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законодавством, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян в дусі додержання законів, зміцнення законності, які здійснюються спеціально уповноваженим органом або посадовою особою державних органів із метою охорони прав та законних інтересів громадян, охорони власності, виконання завдань з охорони громадського порядку і громадської безпеки.

Особливості, властиві провадженням у справах про адміністративні правопорушення:

виникає у зв’язку із вчиненням проступку та необхідністю проведення адміністративного розслідування;

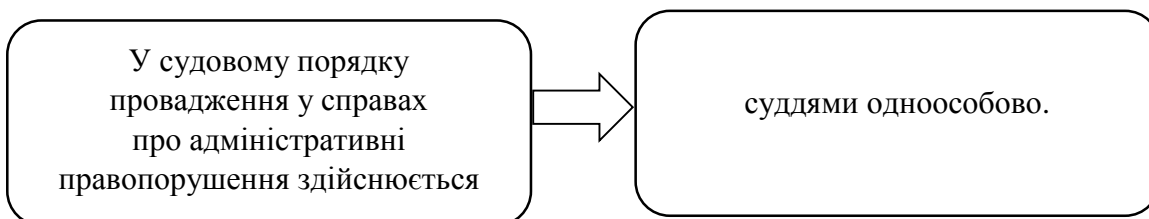
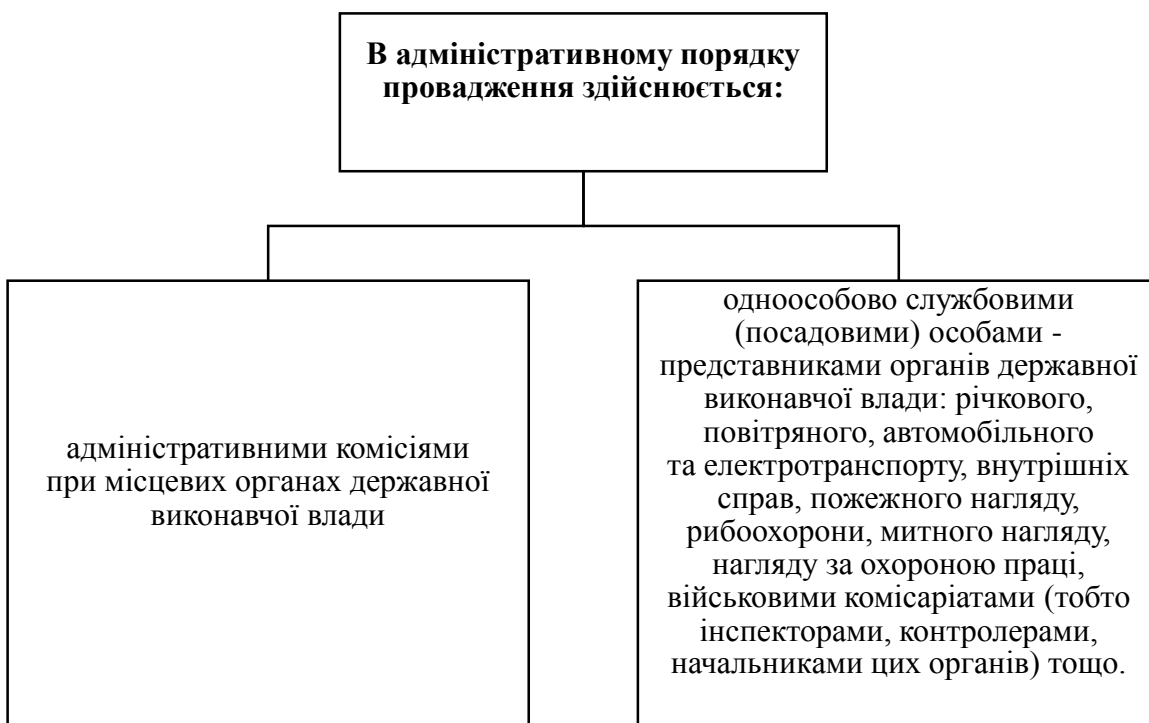
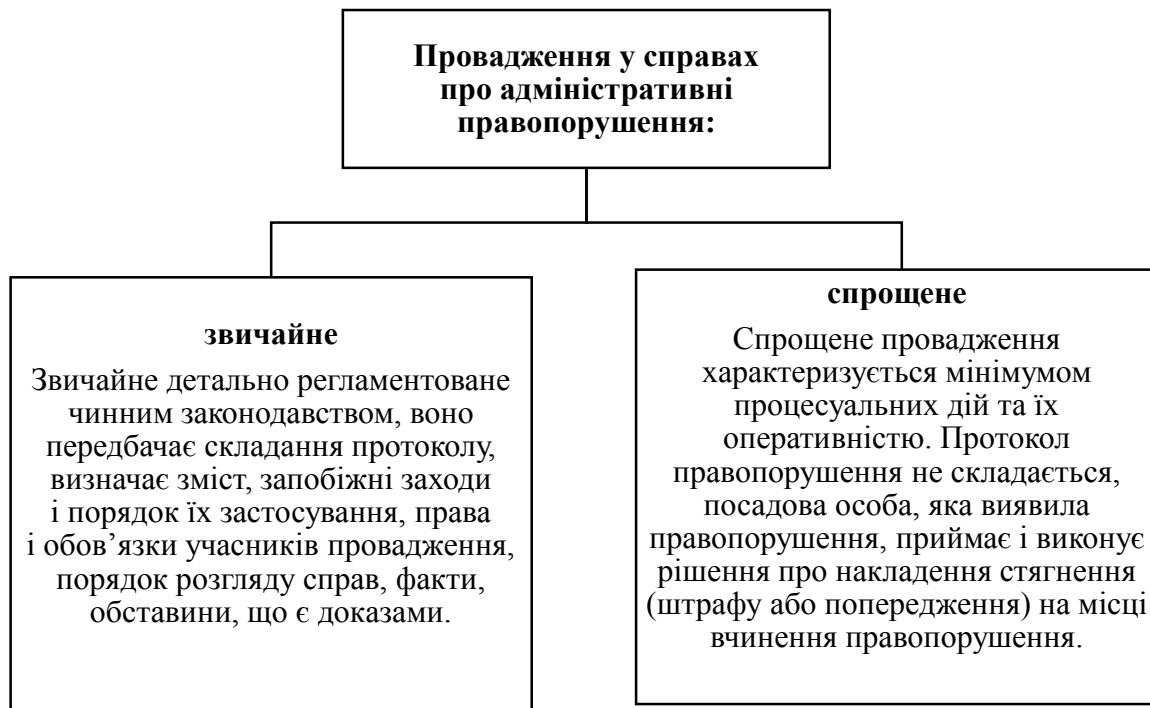
реалізується лише визначеним колом суб’єктів, особливе місце серед яких посідають органи виконавчої влади;

процесуальні акти цього провадження мають певну специфіку;

за допомогою даного провадження реалізуються норми адміністративної відповідальності;

здійснюється, як правило, у позасудовому порядку;

з усіх видів адміністративного процесу воно найбільш подібне до юрисдикційних проваджень в інших галузях права (зокрема, кримінально-процесуального).

Провадження може здійснюватися і громадськими органами та їх уповноваженими особами.

Якщо справи про адміністративні правопорушення відповідно до КУпАП чи інших законів підвідомчі суду (судді), стягнення може бути накладено **не пізніш як через три місяці з дня вчинення правопорушення**, а при триваючому правопорушенні - **не пізніш як через три місяці з дня його виявлення**, крім справ про адміністративні правопорушення, зазначені у частині третій цієї статті.

Провадження у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин:

відсутність події і складу адміністративного правопорушення;

недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку;

неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;

вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;

видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;

скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;

закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених КУпАП;

наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні по даному факту;

смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

4.2 Правове регулювання провадження у справах про адміністративні проступки

Зміст адміністративної відповідальності полягає в накладенні адміністративних стягнень, які іноді досить істотно обмежують права суб'єктів відповідальності, у зв'язку з цим важливо забезпечити їх застосування у точній відповідності до вимог закону.

Зазначене завдання вирішується під час провадження в справах про адміністративні правопорушення, яке є складовою частиною виконавчо-розпорядчої діяльності, способом і формою здійснення адміністративної юрисдикції відповідними органами в порядку, врегульованому законом. Ця діяльність полягає у виявленні адміністративних правопорушень, збиранні й перевірці доказів, оформленні необхідних процесуальних документів, розгляді справ із винесенням відповідних постанов та їх виконанні.

Оснoву адміністративно-юрисдикційного провадження становлять такі вихідні положення й організаційно-правові засади, які базуються на нормах Конституції й закріплені безпосередньо в законодавстві про адміністративні проступки у вигляді норм права, що визначають зміст і форму всього провадження, захищаючи при цьому права та свободи громадян, інтереси держави.

У разі отримання відомостей про вчинене правопорушення органи виконавчої влади мають право самостійно вирішувати – порушувати адміністративне провадження чи ні. Прийняття і перевірка повідомлення про адміністративний проступок, порушення і розгляд справи, винесення постанови повинні стати обов'язками органів держави.

Проблеми провадження у справах про адміністративні проступки: нормативне визначення порядку його здійснення (регулюється ст. 246 КУпАП, іншими законами України, підзаконними актами), невизначеність процесуальних гарантій притягнення юридичних осіб до адміністративної відповідальності.

4.3 Завдання провадження та його принципи

Завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення є:

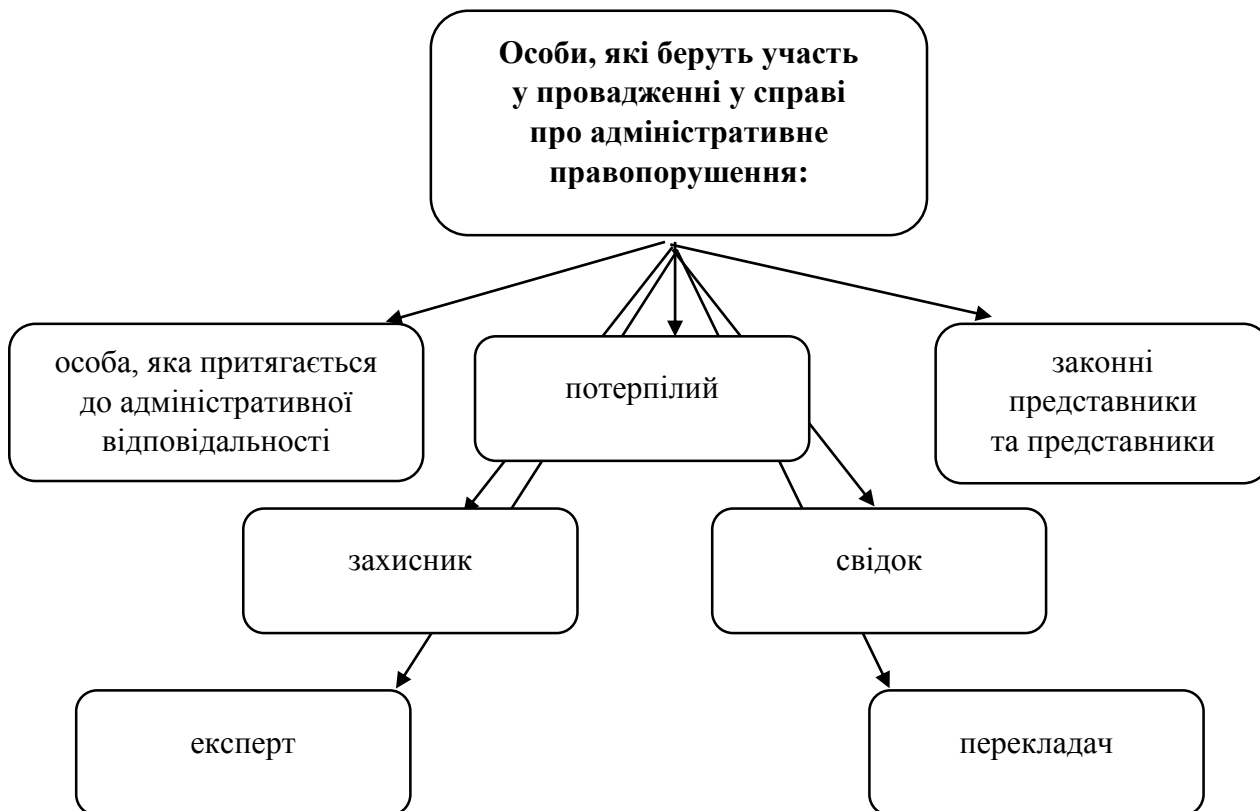
- своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом;
- забезпечення виконання винесеної постанови;
- виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень;
- запобігання правопорушенням;
- виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності.

Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення:

- законність;
- публічність;
- гласність;
- об'єктивність;
- здійснення провадження національною мовою;
- безпосередність провадження;
- додержання змагальності сторін;
- простота та швидкість (оперативність) провадження;
- додержання права на захист законних інтересів громадян;
- рівність осіб, які беруть участь у провадженні.

Роль принципу публічності полягає не лише в тому, що держава самостійно, за свій рахунок вживає всіх заходів, необхідних для припинення адміністративних проступків, розгляду справи, притягнення винних до відповідальності та виконання постанови по справі, а й у тому, що він закріплює обов'язок за представниками держави порушувати справи про адміністративні проступки в усіх випадках їх вчинення.

4.4 Учасники провадження у справах про адміністративні проступки

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі.

Потерпілий має право знайомитися з матеріалами справи, заявляти клопотання, при розгляді справи користуватися правовою допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, оскаржувати постанову по справі про адміністративне правопорушення.

Законні представники та представники мають право знайомитися з матеріалами справи; заявляти клопотання від імені особи, інтереси якої представляють; приносити скарги на рішення по справі.

Законні представники та представники – батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники – представляють інтереси особи, яку притягають до адміністративної відповідальності, чи потерпілого, які є неповнолітніми або через свої фізичні чи психічні вади не можуть самі здійснювати свої права. Інтереси потерпілого може представляти представник – адвокат, інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Захисник має право знайомитися з матеріалами справи; заявляти клопотання; за дорученням особи, яка його запросила, від її імені подавати скарги на рішення органу (посадової особи), який розглядає справу, а також мають інші права, передбачені законами України.

Захисником у розгляді справи про адміністративне правопорушення можуть брати участь адвокат, інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Свідок зобов'язаний на виклик органу (посадової особи), у провадженні якого перебуває справа, з'явитися в зазначений час, дати правдиві пояснення, повідомити все відоме йому по справі і відповісти на поставлені запитання.

Експерт має право знайомитися з матеріалами справи, що стосуються предмета експертизи, заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів, необхідних для дачі висновку; з дозволу органу (посадової особи), в провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення, ставити особі, яка притягається до відповідальності, потерпілому, свідкам запитання, що стосуються предмета експертизи; бути присутнім при розгляді справи.

Перекладач зобов'язаний з'явитися на виклик органу і зробити повно й точно доручений йому переклад. Як перекладач може бути запрошена й особа, яка розуміє знаки німих та глухонімих.

4.5 Стадії провадження у справах про адміністративні проступки

Стадія провадження у справі про адміністративне правопорушення – порівняно самостійна його частина, що поряд із загальними завданнями провадження має властиві лише їй цілі та особливості. Стадії відрізняються одна від одної й колом учасників провадження, характером проваджуваних дій та їх юридичною роллю.

Стадії провадження:

порушення адміністративного провадження і адміністративне розслідування;

розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення за нею постанови;

перегляд справи у зв'язку з оскарженням або опротестуванням постанови щодо справи;

виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

Під час першої стадії **підставою її порушення** є дані, які з достатньою ймовірністю свідчать про наявність ознак проступку, тобто такою підставою є факт вчинення адміністративного правопорушення.

Стадія порушення адміністративного провадження та адміністративного розслідування передбачає такі етапи:

порушення справи;

з'ясування причин та обставин вчинення правопорушення, виявлення винних, завданої шкоди тощо;

процесуальне оформлення результатів розслідування;

направлення матеріалів для розгляду справи за підвідомчістю.

Процесуальним документом, в якому юридично оформлюється ця стадія, є **протокол або акт про правопорушення**. До складання протоколу уповноважена особа з'ясовує обставини правопорушення та наявність у діянні особи складу адміністративного проступку.

Протокол – це єдиний процесуальний документ, який є підставою для розгляду і вирішення адміністративної справи.

У протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються:

дата і місце його складення, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол;

відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (у разі її виявлення);

місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення; нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення; прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є;

пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності;

інші відомості, необхідні для вирішення справи.

Протокол підписується особою, яка його склала, і правопорушником. При наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписаний і цими особами. У разі відмови особи, яка вчинила правопорушення від підписання протоколу, у ньому про це робиться відповідний запис. Особа, яка вчинила правопорушення, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання.

Проведення у справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за таких обставин:

відсутність події і складу адміністративного правопорушення;

недосягнення особою на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку;

неосудність особи, яка вчинила протиправну дію чи бездіяльність;

вчинення дії особою в стані крайньої необхідності або необхідної оборони;

видання акта амністії, якщо він усуває застосування адміністративного стягнення;

скасування акта, який встановлює адміністративну відповідальність;

закінчення на момент розгляду справи про адміністративне правопорушення строків, передбачених КУпАП;

наявність по тому самому факту щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, постанови компетентного органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, або нескасованої постанови про закриття справи про адміністративне правопорушення, а також повідомлення про підозру особі у кримінальному провадженні по даному факту;

смерть особи, щодо якої було розпочато провадження в справі.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення за нею постанови – це основна стадія провадження у справах про адміністративні правопорушення, під час якої вирішуються найважливіші завдання провадження.

Етапи:

- 1) підготовка справи до розгляду та слухання справи;
- 2) аналіз зібраних матеріалів про обставини справи;
- 3) прийняття постанови по суті справи;
- 4) доведення змісту цієї постанови до відома правопорушника.

На етапі підготовки справи до розгляду вирішуються такі питання:

- 1) чи належить до компетенції органу, посадової особи розгляд даної справи;
- 2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи;
- 3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду;
- 4) чи витребувані необхідні додаткові матеріали;
- 5) чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката.

Місце розгляду справ про адміністративні правопорушення:

місце вчинення правопорушення;

адміністративні правопорушення, передбачені статтями 80, 81, 121–126, 127-1–129, частинами першою, другою, третьою і четвертою статті 130 і статтею 139 (коли правопорушення вчинено водієм) КУпАП, можуть також розглядатися за місцем обліку транспортних засобів або за місцем проживання порушників;

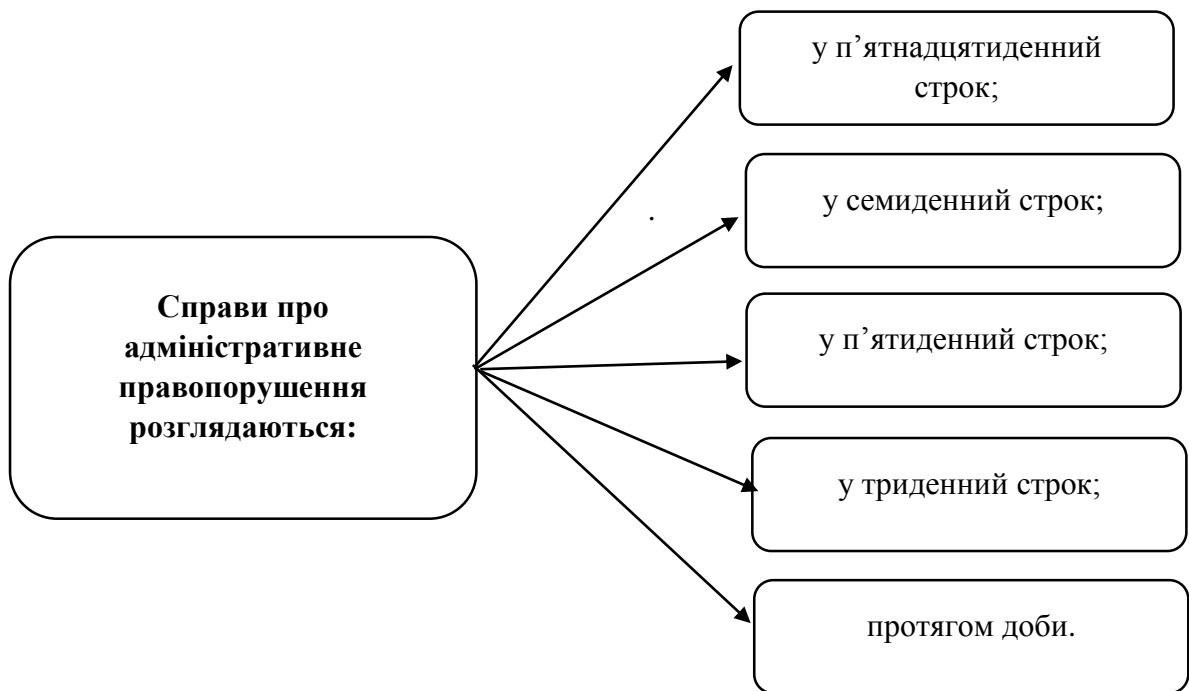
адміністративні правопорушення, передбачені статтями 177 і 178 КУпАП, розглядаються за місцем їх вчинення або за місцем проживання порушника;

адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, розглядаються за місцем оброблення та обліку таких правопорушень;

адміністративні правопорушення, передбачені статтями 203, 203-1, 204-1, 204-2 і 204-4 цього Кодексу, розглядаються за місцем їх виявлення;

місцезнаходження митного органу, в зоні якого вчинено правопорушення (ст. 494 МКУ);

законами України може бути передбачено й інше місце розгляду справи про адміністративне правопорушення.

Строк розгляду адміністративних справ про адміністративні корупційні правопорушення зупиняється судом у разі якщо особа, щодо якої складено протокол про адміністративне корупційне правопорушення, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрядженні чи на лікуванні, у відпустці тощо).

Орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати:

- чи було вчинено адміністративне правопорушення та чи винна дана особа в його вчиненні;
- чи підлягає вона адміністративній відповідальності та чи заподіяно майнову шкоду;
- чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність;
- чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд товариського суду, трудового колектив;
- з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

При розгляді колегіальним органом справи про адміністративне правопорушення ведеться протокол, в якому зазначаються:

дата і місце засідання;
найменування і склад органу, який розглядає справу;
зміст справи, що розглядається;
відомості про явку осіб, які беруть участь у справі;
пояснення осіб, які беруть участь у розгляді справи, їх клопотання і результати їх розгляду;
документи і речові докази, досліджені при розгляді справи;
відомості про оголошення прийнятої постанови і роз'яснення порядку та строків її оскарження.

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить

постанову по справі.

Постанова виконавчого органу сільської, селищної, міської ради по справі про адміністративне правопорушення приймається у формі рішення, і повинна містити:

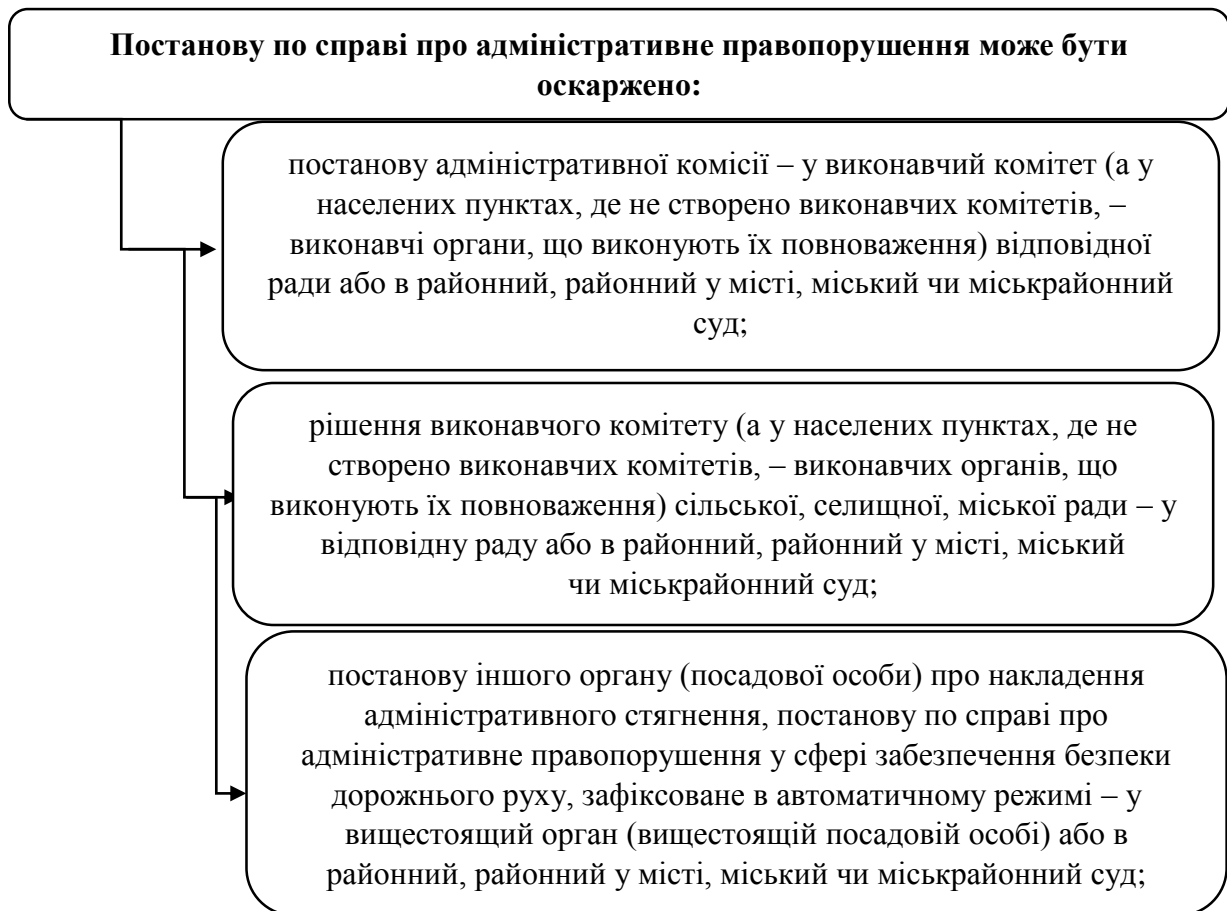
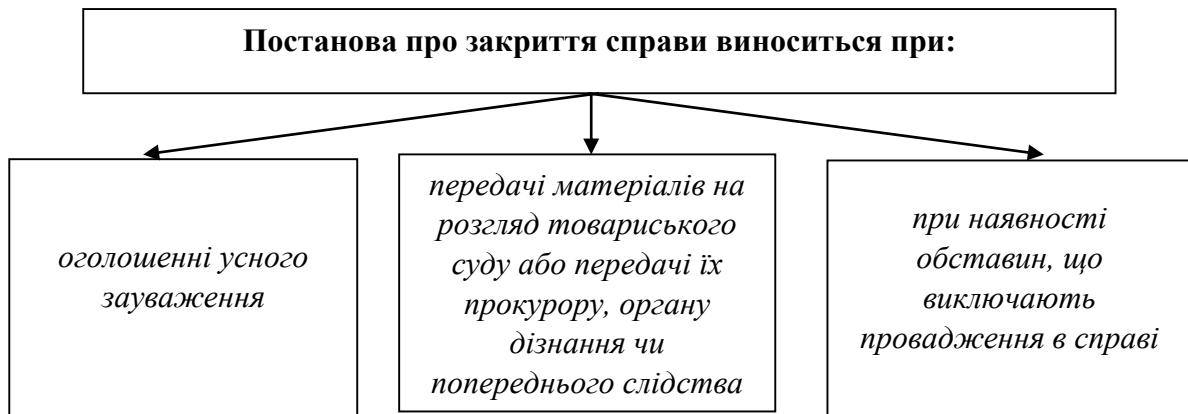
найменування органу (прізвище, ім'я та по батькові, посада посадової особи), який виніс постанову;
дату розгляду справи;
відомості про особу, стосовно якої розглядається справа (прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), дата народження, місце проживання чи перебування;
опис обставин, установлених під час розгляду справи;
зазначення нормативного акта, що передбачає відповідальність за таке адміністративне правопорушення;
прийняте у справі рішення.

Постанова по справі повинна містити

вирішення питання про вилучені речі і документи, а також вказівку про порядок і строк її

Постанова суду (судді) про накладення адміністративного стягнення повинна містити

положення про стягнення з особи, щодо якої її винесено, судового збору.

Скарга подається в орган (посадовій особі), який виніс постанову по справі про адміністративне правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України. Скарга, що надійшла, протягом трьох діб надсилається разом із справою органу (посадовій особі), правомочному відповідно до цієї статті її розглядати.

Заява про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення може бути подана особою, на користь якої постановлено рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною.

Постанова про накладення адміністративного стягнення є обов'язковою для виконання:

державними і громадськими органами

підприємствами, установами, організаціями

посадовими особами і громадянами

У заяві про перегляд зазначаються:

найменування суду, до якого подається заява;

ім'я (прізвище, ім'я та по батькові), поштова адреса особи, яка подає заяву, та осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, а також їхні номери засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;

обґрунтування необхідності перегляду постанови по справі про адміністративне правопорушення у зв'язку з ухваленням рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною;

вимоги особи, яка подає заяву;

у разі необхідності – клопотання;

перелік матеріалів, що додаються.

Особливості виконання постанови про накладення адміністративного стягнення:

Постанова про накладення адміністративного стягнення виконується уповноваженим на те органом у порядку, встановленому КУпАП та іншими законами України.

У разі винесення кількох постанов про накладення адміністративних стягнень щодо однієї особи кожна постанова виконується окремо.

За наявності обставин, що ускладнюють виконання постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту, виправних чи громадських робіт або роблять її виконання неможливим, орган (посадова особа), який виніс постанову, може відстрочити її виконання на строк до одного місяця.

Не підлягає виконанню постанова про накладення адміністративного стягнення, якщо її не було звернуто до виконання протягом трьох місяців з дня винесення.

Необхідною умовою виконання постанови про накладення адміністративного стягнення вважається набуття нею **законної сили**.

Відповідно до ст. 299 КУпАП постанова підлягає виконанню **з моменту її винесення**.

При оскарженні постанови про накладення адміністративного стягнення постанова підлягає виконанню після залишення скарги без задоволення, за винятком постанов про застосування заходу стягнення у вигляді попередження, а також у випадках накладення штрафу, що стягується на місці вчинення адміністративного правопорушення.

Відстрочка виконання постанови є винятком із загальних правил. Вона можлива, наприклад, із приводу тяжкої хвороби особи, яку притягнуто до відповідальності, якщо цей факт підтверджений документом лікувальної установи; у зв'язку зі складними сімейними обставинами або іншими серйозними причинами, що дійсно перешкоджають невідкладній реалізації постанови. Характерно, що відстрочка поширюється лише на постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту, виправних робіт або штрафу.

Розділ 5 Провадження у справах про порушення митних правил

5.1 Порядок провадження у справах про порушення митних правил

Завданнями провадження у справах про порушення митних правил є своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її з додержанням вимог закону, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню порушень митних правил, і запобігання таким правопорушенням.

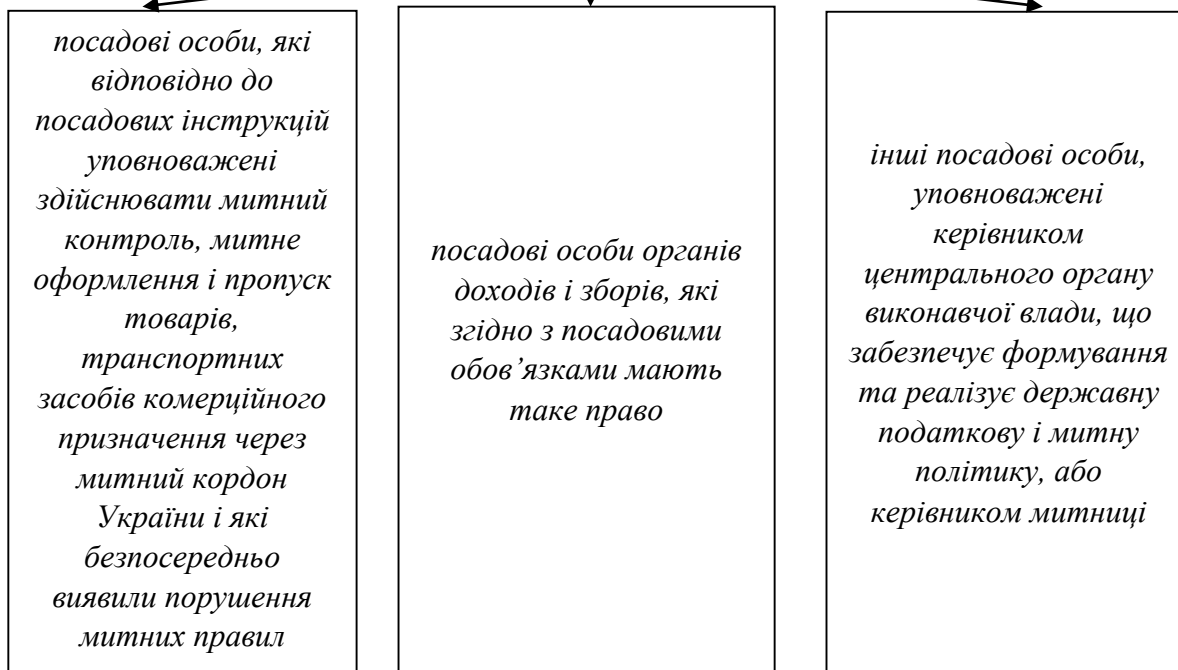
Митні правила – встановлений Митним кодексом України та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій із товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів цим Кодексом та іншими законами України.

Провадження у справі про порушення митних правил вважається розпочатим із моменту складення **протоколу** про порушення митних правил.

Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про порушення митних правил:

- чи було вчинено адміністративне правопорушення та чи винна дана особа в його вчиненні;
- чи підлягає вона адміністративній відповідальності;
- чи є обставини, що пом'якшують та/або обтяжують відповідальність;
- чи є підстави для звільнення особи, що вчинила правопорушення, від адміністративної відповідальності;
- з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Протокол про порушення митних правил мають право складати:

Підставами для порушення справи про порушення митних правил є:

безпосереднє виявлення посадовими особами органу доходів і зборів порушення митних правил;

офіційні письмові повідомлення про вчинення особою порушення митних правил, отримані від правоохоронних органів, а також органів, що проводять заходи офіційного контролю;

офіційні письмові повідомлення про вчинення порушення митних правил, отримані від митних та правоохоронних органів іноземних держав, а також від міжнародних організацій.

Проведення у справі про порушення митних правил здійснюють, крім випадків, передбачених ч. 2 і 3 ст. 493, посадові особи митниці, в зоні діяльності якої було вчинено або виявлено таке порушення, а окремі процесуальні дії можуть вчинятися посадовими особами, уповноваженими складати протоколи про порушення митних правил, а також посадовими особами іншого органу доходів

Протокол про порушення митних правил повинен містити такі дані:

дату і місце його складення;

посаду, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи, яка склала протокол;

необхідні для розгляду справи відомості про особу, яка притягується до відповідальності за порушення митних правил, якщо її встановлено;

місце, час вчинення, вид та характер порушення митних правил;

посилання на статтю цього Кодексу, що передбачає адміністративну відповідальність за таке порушення;

прізвища та адреси свідків, якщо вони є;

відомості щодо товарів, у тому числі транспортних засобів особистого користування, транспортних засобів комерційного призначення та документів, вилучених згідно із статтею 511 цього Кодексу;

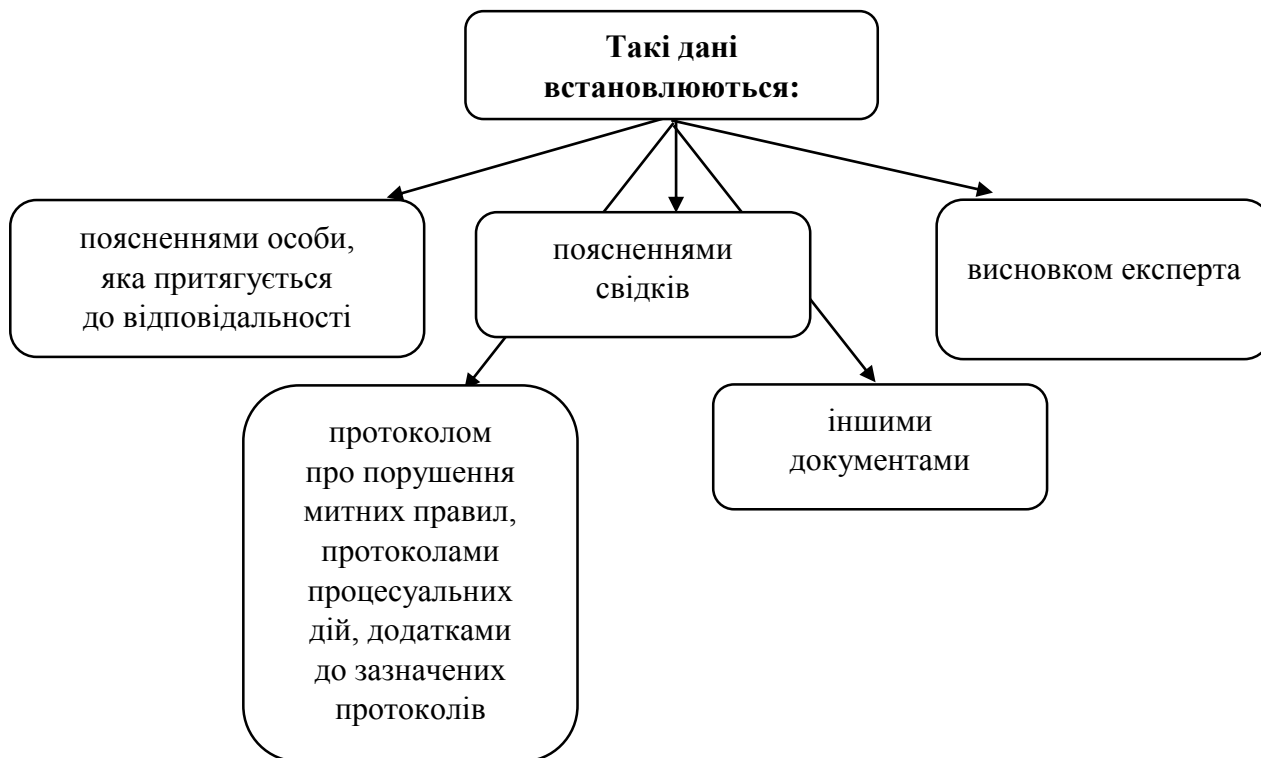
інші необхідні для вирішення справи відомості.

Протокол підписується посадовою особою, яка його склала. Якщо при складенні протоколу була присутня особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, протокол підписується і цією особою, а за наявності свідків – і свідками.

Протокол складається у двох примірниках, один з яких вручається під розписку особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

Протокол, а також вилучені товари, у тому числі транспортні засоби особистого користування, транспортні засоби комерційного призначення та документи, зазначені в протоколі, передаються до митниці, в зоні якої виявлено порушення митних правил.

Доказами у справі про порушення митних правил є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку встановлюються наявність або відсутність порушення митних правил, винність особи у його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

У разі закриття кримінального провадження про контрабанду за наявності в діях особи ознак порушення митних правил матеріали про таке порушення передаються до органу доходів і зборів або до суду для притягнення зазначеної особи до адміністративної відповідальності. Постанова по такій справі виноситься у строк, передбачений частиною другою статті 467 МК України.

Якщо справи про порушення митних правил відповідно до статті 522 цього Кодексу розглядаються органами доходів і зборів або судами (суддями), адміністративне стягнення за порушення митних правил може бути накладено не пізніше ніж через шість місяців з дня виявлення правопорушення.

У разі закриття кримінального провадження, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил, адміністративні стягнення за порушення митних правил може бути накладено не пізніше ніж через три місяці з дня прийняття рішення про закриття кримінального провадження, але не пізніше ніж через два роки з дня вчинення правопорушення.

5.2 Особи, які беруть участь у провадженні у справах про порушення митних правил

Особи, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та власники товарів, транспортних засобів, зазначених у п. 3 ст. 461 МКУ (заінтересовані особи), під час розгляду справи про порушення митних правил у органі доходів і зборів або суді **мають право** знайомитися з матеріалами справи, робити з них витяги, одержувати копії рішень, постанов та інших документів, що є у справі, бути присутніми під час розгляду справи у органі доходів і зборів та брати участь у судових засіданнях, подавати докази, брати участь у їх дослідженні, заявляти клопотання та відводи, під час розгляду справи користуватися юридичною допомогою захисника, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, давати усні і письмові пояснення, подавати свої доводи, міркування та заперечення, оскаржувати постанови органу доходів і зборів, суду (судді), а також користуватися іншими правами, наданими їм законом.

Представниками осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, а також власників товарів, транспортних засобів можуть бути законні представники: батьки, усиновителі, опікуни або піклувальники на підставі документів, що посвідчують їх повноваження, інші особи – на підставі нотаріально посвідченої довіреності.

Не можуть бути представниками осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та заінтересованих осіб:

- 1) особи, які не досягли 18-річного віку;
- 2) особи, над якими встановлено опіку, піклування;
- 3) адвокати, які прийняли доручення про надання юридичної допомоги з порушенням правил, встановлених законодавством України про адвокатуру.

Захисником є особа, яка в порядку, встановленому законом, уповноважена здійснювати захист прав і законних інтересів особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, а у разі необхідності - свідка та надавати їм необхідну юридичну допомогу.

Як захисники допускаються адвокати та інші фахівці у галузі права, які згідно із законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. Захисниками можуть бути також близькі родичі особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, свідка, їх опікуни або піклувальники.

Представник органу доходів і зборів, посадові особи якого здійснювали провадження у справі про порушення митних правил, підтримує позицію цього органу щодо притягнення до адміністративної відповідальності особи, яка вчинила правопорушення, під час розгляду зазначеної справи судом.

Представник органу доходів і зборів має право ознайомлюватися з документами, долученими до справи, робити з них витяги або знімати копії, одержувати копії рішень, постанов, ухвал суду, брати участь у судових засіданнях, подавати докази, брати участь у дослідженні доказів, ставити запитання іншим особам, які беруть участь у справі, заявляти клопотання та відводи, давати усні та письмові пояснення суду, подавати свої доводи, міркування щодо питань, які виникають під час судового розгляду, і заперечення проти клопотань, доводів і міркувань інших осіб, які беруть участь у справі, ознайомлюватися з журналом судового засідання, знімати з нього копії та подавати письмові зауваження з приводу його неправильності чи неповноти, прослуховувати запис фіксування судового засідання технічними засобами, робити з нього копії, подавати письмові зауваження з приводу його неправильності чи неповноти, оскаржувати рішення, постанови і ухвали суду, користуватися іншими процесуальними правами, встановленими законом.

Експертом може бути особа, яка має необхідні знання для надання відповідного висновку. **Експерт має право** ознайомлюватися з матеріалами справи, які стосуються предмета експертизи; заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів, необхідних для надання висновків.

Перекладачем може бути особа, яка володіє мовою, знання якої необхідне для здійснення перекладу під час провадження у справі про порушення митних правил. **Перекладач зобов'язаний** точно і в повному обсязі здійснювати доручений йому переклад, у разі необхідності брати участь у проведенні процесуальних дій у справі про порушення митних правил.

Як перекладач може виступати посадова особа органу доходів і зборів.

Свідком може бути будь-яка особа, якщо є підстави вважати, що їй відомі обставини, що підлягають встановленню у справі про порушення митних правил.

Свідок має право давати показання рідною мовою або іншою мовою, якою він вільно володіє, і користуватися допомогою перекладача; заявляти відвід перекладачу; знати, у зв'язку з чим і в якій справі він опитується; власноручно викладати свої показання в протоколі опитування; обирати за власним бажанням захисника під час опитування чи проведення інших процесуальних дій за своєю участю відповідно до цього Кодексу та на іншу правову допомогу в порядку, встановленому законом, а також відмовитися від запрошеного ним захисника.

Понятими є особи, які залучаються до участі у проведенні процесуальних дій у справі про порушення митних правил. Як поняті запрошуються особи, не заінтересовані у справі. Понятим не може бути родич особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, її представника, а також працівники органів доходів і зборів.

Посадова особа органу доходів і зборів не може здійснювати провадження у справі про порушення митних правил, якщо вона є родичем особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за це правопорушення, її представника, інших осіб, які беруть участь у провадженні у справі, а також за інших обставин.

5.3 Адміністративне затримання

З метою припинення порушення митних правил, встановлення особи, яка вчинила порушення митних правил, а також для складення протоколу про порушення митних правил, якщо його неможливо скласти на місці вчинення правопорушення, допускається адміністративне затримання особи, яка вчинила таке порушення, **на строк до трьох годин.**

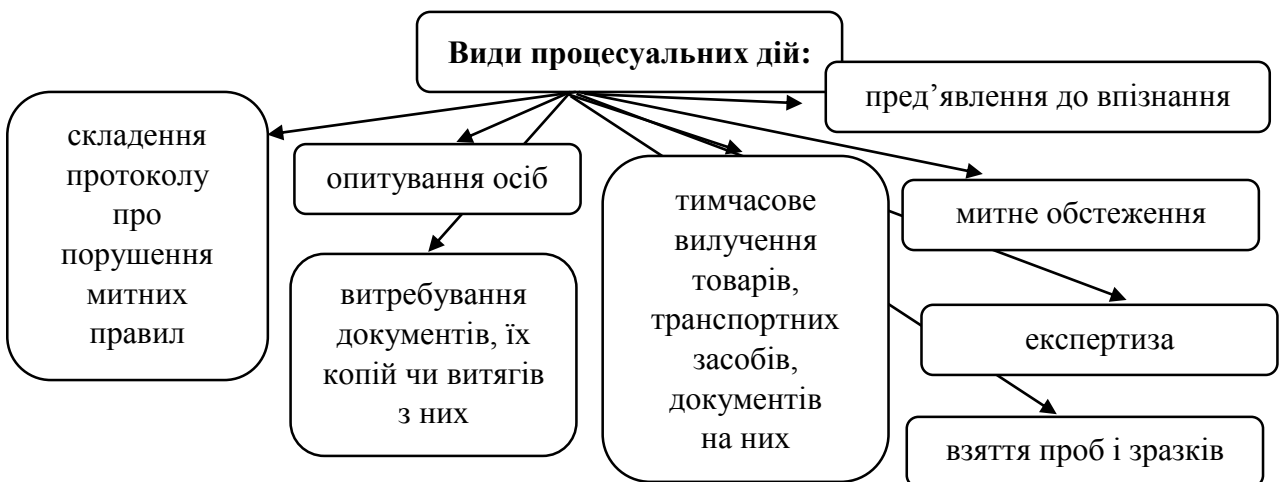

Про адміністративне затримання складається **протокол**, форма якого затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику. Протокол підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманою особою.

Орган доходів і зборів, який здійснив тимчасове затримання особи, невідкладно повідомляє про це її родичів, а якщо затриманий громадянин-нерезидент не має родичів на території України – дипломатичне представництво або консульську установу відповідної іноземної держави.

5.4 Процесуальні дії у справі про порушення митних правил та порядок їх проведення

У справі про порушення митних правил **процесуальні дії проводяться з метою** отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цієї справи.

Посадова особа органу доходів і зборів, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, може *опитувати особу, яка притягується до адміністративної відповідальності за це правопорушення, а також свідків, інших осіб.*

Посадова особа органу доходів і зборів, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, може *витребувати документи, необхідні для розгляду справи, у тому числі матеріали фото- і кінозйомки, звуко- і відеозапису, інформаційних баз та банків даних, а також інші носії інформації.*

Товари - безпосередні предмети порушення митних правил та відповідні документи, необхідні як докази у справі про порушення митних правил, можуть тимчасово вилучатися. *Документи*, які перебувають в електронному вигляді, вилучаються разом з відповідними носіями.

Митне обстеження проводиться з метою виявлення товарів, документів, інформації, зазначених у частині першій цієї статті, та їх тимчасового вилучення відповідно до статті 511 МКУ.

За рішенням посадової особи органу доходів і зборів, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, особі, яка вчинила це порушення, а також свідку можуть бути пред'явлені товари, транспортні засоби, документи *для впізнання.*

Експертиза призначається, якщо для з'ясування питань, що виникають у справі про порушення митних правил, виникла потреба у спеціальних знаннях з окремих галузей науки, техніки, мистецтва, релігії тощо. Зазначена експертиза не є судовою експертизою.

Посадова особа органу доходів і зборів, у провадженні якої знаходиться справа про порушення митних правил, має право відбирати в осіб, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил, *зразки підпису, почерку, а також брати проби та зразки товарів, необхідні для проведення експертизи.*

Доручення на проведення окремих процесуальних дій повинно бути виконано не більш як у *n* *'**ятиденний строк* з дня його одержання.

За відсутності в діях особи, яка вчинила порушення митних правил, ознак кримінального правопорушення провадження у справі про це правопорушення може бути припинено шляхом компромісу. *Компроміс* полягає в укладенні мирової угоди між зазначеною особою та органом доходів і зборів, посадова особа якого здійснює провадження у справі.

**За умовами мирової угоди
сторони зобов'язуються:**

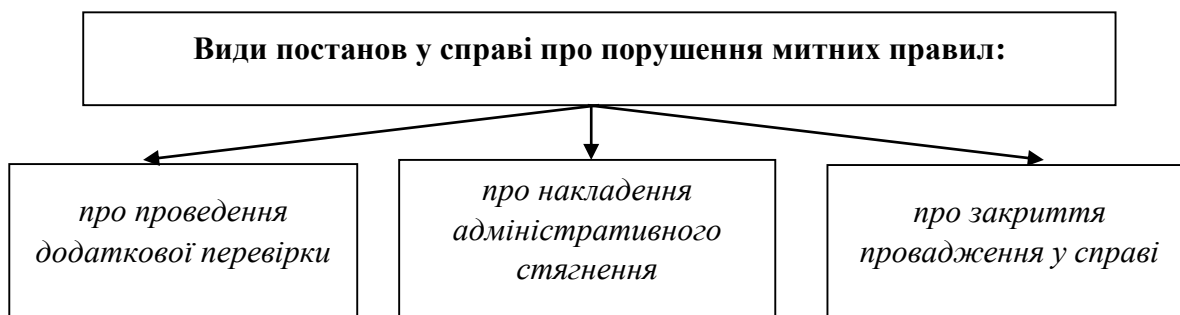
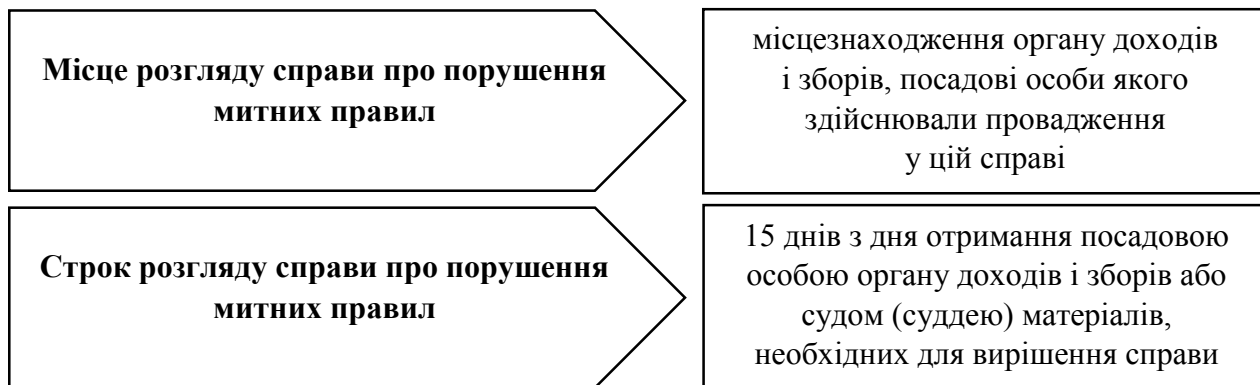
особа, яка вчинила порушення митних правил, - у визначений строк, який не може перевищувати 30 днів, внести до державного бюджету кошти в сумі, що дорівнює сумі штрафу, передбаченого санкцією відповідної статті цього Кодексу, та/або задекларувати в митний режим відмови на користь держави товари - безпосередні предмети порушення митних правил, а у відповідних випадках - також товари із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування безпосередніх предметів порушення митних правил від митного контролю, транспортні засоби, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України

орган доходів і зборів - припинити провадження у справі про порушення митних правил щодо цієї особи та здійснити митне оформлення задекларованих нею товарів відповідно до заявленого митного режиму

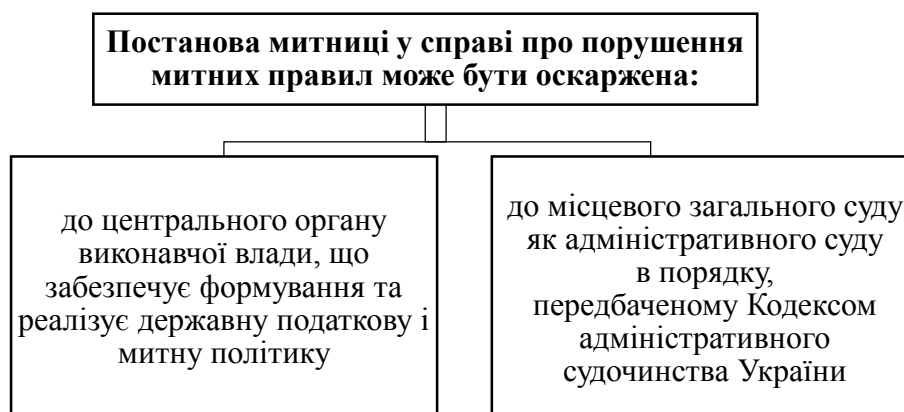
Органи, уповноважені розглядати справи про порушення митних правил:

справи про порушення митних правил, передбачені статтями 468, 469, частинами першою - п'ятою статті 470, статтями 474, 475, 477-480, частинами першою - п'ятою статті 481, статтею 485 цього Кодексу, розглядаються *органами доходів і зборів*

справи про порушення митних правил, передбачені частиною шостою статті 470, статтями 471-473, 476, частиною шостою статті 481, статтями 482-484 цього Кодексу, а також усі справи про порушення митних правил, вчинені особами, які не досягли 18-річного віку, розглядаються районними, районними у місті, міськими чи міськрайонними судами (суддями)

5.5 Оскарження постанов у справах про порушення митних правил

Якщо постанова митниці одночасно оскаржується до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та до суду і суд приймає адміністративний позов до розгляду, розгляд скарги центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, припиняється.

Скарга (адміністративний позов) на постанову органу доходів і зборів у справі про порушення митних правил подається у строк, встановлений Кодексом України про адміністративні правопорушення.

За результатами перевірки законності та обґрунтованості постанови у справі про порушення митних правил приймається одне з таких рішень:

про залишення постанови без змін, а скарги - без задоволення;

про скасування постанови і надіслання справи на новий розгляд;

про скасування постанови та закриття справи;

про зміну виду адміністративного стягнення в межах відповідальності, передбаченої за відповідне порушення митних правил, з тим, однак, щоб це стягнення не було посилено.

Підстави для скасування постанови про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил або про припинення провадження у справі про порушення митних правил:

відсутність у діях особи, яка притягується до відповідальності, ознак порушення митних правил;

необ'єктивність або неповнота провадження у справі або необ'єктивність її розгляду;

невідповідність викладених у постанові висновків фактичним обставинам справи;

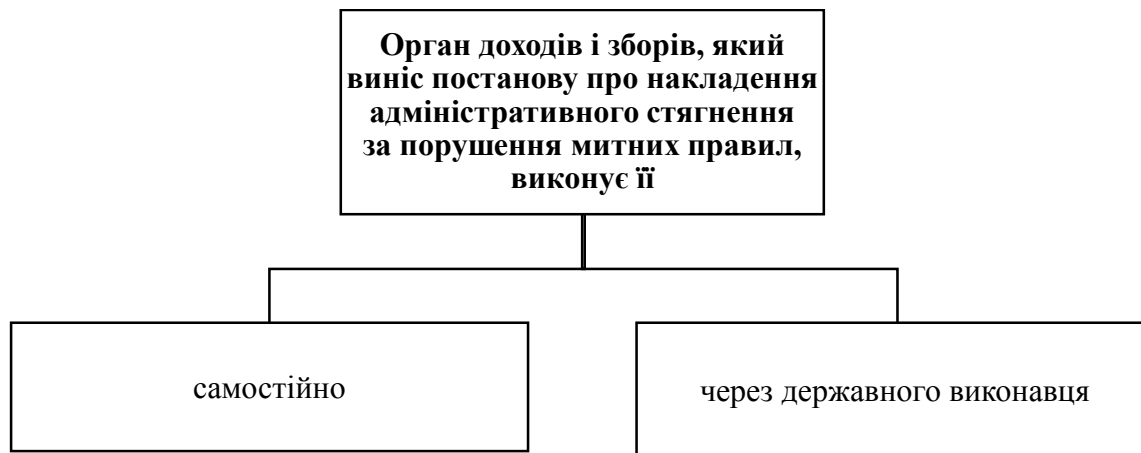
винесення постанови неправомочною особою, безпідставне недопущення до участі в розгляді справи особи, притягнутої до відповідальності, або її представника, а також інше обмеження прав учасників провадження у справі про порушення митних правил та її розгляду;

неправильна або неповна кваліфікація вчиненого правопорушення;

накладення стягнення, не передбаченого цим Кодексом.

Подання скарги (адміністративного позову) зупиняє виконання постанови у справі про порушення митних правил до закінчення розгляду скарги (адміністративного позову).

Постанови органів доходів і зборів про накладення адміністративних стягнень за порушення митних правил є обов'язковими для виконання.

Не підлягає виконанню *постанова органу доходів і зборів про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил, якщо її не було звернуто до виконання протягом трьох місяців з дня винесення.*

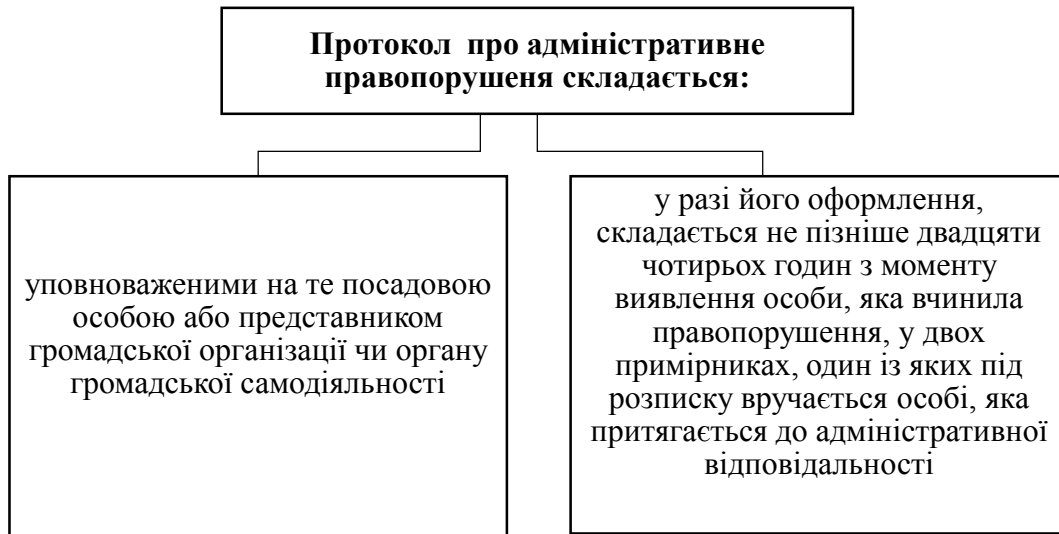
Виконання постанови органу доходів і зборів про накладення штрафу: штраф повинен бути сплачений особою, яка вчинила порушення митних правил, не пізніше 15 днів з дня вручення або надіслання їй копії постанови органу доходів і зборів про накладення штрафу, а в разі оскарження постанови - не пізніше 15 днів з дня залишення скарги (адміністративного позову) без задоволення.

Виконання постанови суду (судді) про конфіскацію: виконується державним виконавцем в установленому законом порядку. У разі неможливості конфіскації товарів, транспортних засобів, зазначених у п. 3 ст. 461 МКУ, з осіб, які вчинили порушення митних правил, державним виконавцем за рішенням суду в установленому законом порядку може стягуватися вартість цих товарів, транспортних засобів.

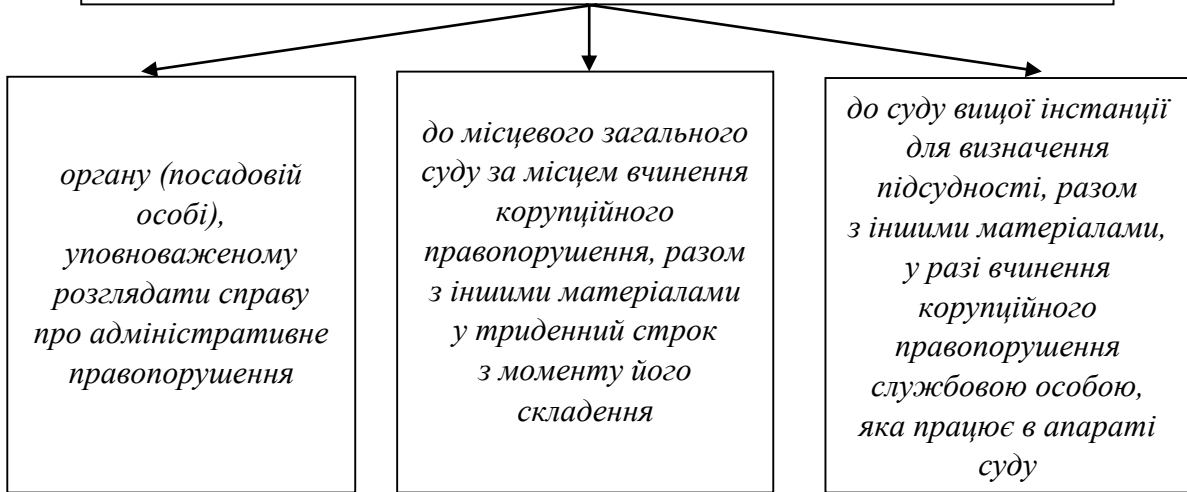
Виконання постанови органу доходів і зборів про накладення адміністративного стягнення за порушення митних правил на осіб, які проживають або перебувають за межами України: виконується за рахунок майна цих осіб, що знаходиться на території України.

Розділ 6 Провадження справ про адміністративні правопорушення

6.1 Складення протоколу про адміністративне правопорушення

Протокол надсилається:

Протокол не складається:

в разі вчинення адміністративних правопорушень, передбачених статтями 70, 77, частиною третьою статті 85, статтею 153, якщо розмір штрафу не перевищує трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, частиною першою статті 85, якщо розмір штрафу не перевищує семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, статтею 107 (у випадках вчинення правопорушень, перелічених в частині третій статті 238) частиною третьою статті 109, статтями 110, 115, частинами першою, третьою і п'ятою статті 116, частиною третьою статті 116-2, частинами першою і третьою статті 117, статтями 118, 119, статтями 134, 135, частинами першою, другою, третьою і п'ятою статті 185-3, статтею 197 (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження), статтею 198 (при накладенні адміністративного стягнення у вигляді попередження), а також статтями 202-203-1, 204-2, 204-4 цього Кодексу, якщо особа не оспорує допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається;

у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки;

в інших випадках, коли відповідно до закону штраф накладається і стягується, а попередження оформлюється на місці вчинення правопорушення.

Уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення вноситься постанова, яка складається в двох екземплярах, один з яких вручається особі, у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 цього Кодексу або залишається повідомлення про притягнення до адміністративної відповідальності за порушення правил зупинки, стоянки або паркування транспортних засобів у разі їх фіксації у режимі фотозйомки (відеозапису), крім випадків фіксації в автоматичному режимі правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

У разі виявлення адміністративного правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованого за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, протокол про адміністративне правопорушення не складається, а постанова у справі про адміністративне правопорушення вноситься без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Копії постанови у справі про адміністративне правопорушення та матеріалів, зафіксованих за допомогою працюючих в автоматичному режимі спеціальних технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, надсилаються особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, протягом трьох днів з дня винесення такої постанови.

В разі неможливості скласти протокол на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника

може бути доставлено в поліцію, в підрозділ Військової служби правопорядку у Збройних Силах України чи до органу Державної прикордонної служби України, штабу громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, чи громадського пункту з охорони громадського порядку поліцейським, посадовою особою Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, військовослужбовцем чи працівником Державної прикордонної служби України або членом громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а при порушенні законодавства про державну таємницю - до органів Служби безпеки України її співробітником.

При вчиненні правопорушень, пов'язаних із незаконним зберіганням спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації

порушника може бути доставлено до органів Служби безпеки України

У разі вчинення військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів, а також працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків

доставлення порушника здійснюється у підрозділі Військової служби правопорядку у Збройних Силах України

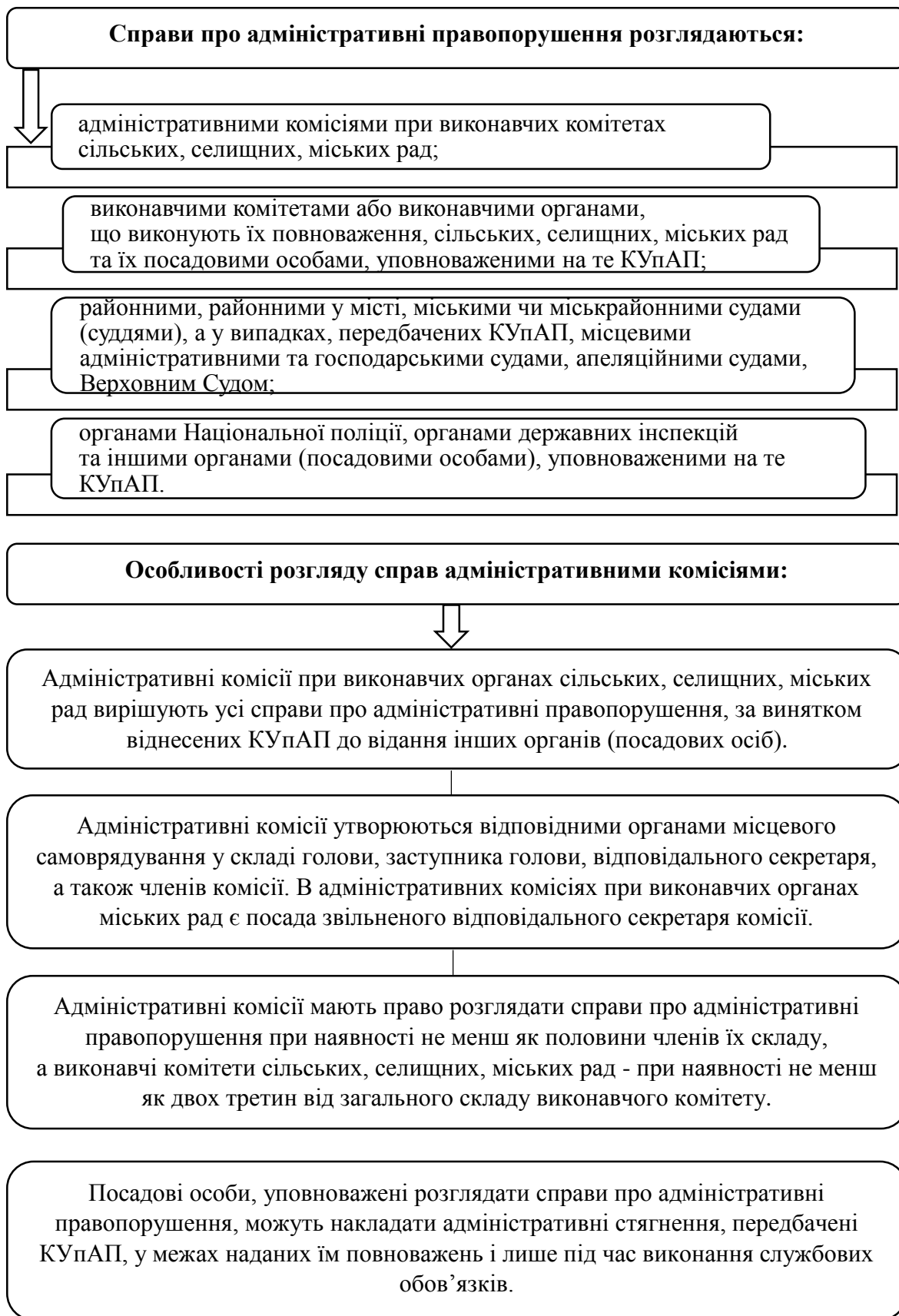
У разі порушення іноземцем або особою без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через територію України

цих осіб можуть доставляти у приміщення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, його територіальних органів і підрозділів, до поліції, до пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні

Доставлення порушника має бути проведено **в можливо короткий строк.**

Перебування доставленої особи у штабі громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону чи громадському пункті з охорони громадського порядку, приміщенні виконавчого органу сільської, селищної ради **не може тривати більш як одну годину, якщо не встановлено інше.**

6.2 Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення

Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів, органи Національної поліції, органи державних інспекцій та інші уповноважені органи (пункт 5 статті 213) розглядають справи про адміністративні правопорушення, віднесені цим Кодексом до їх відання.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення здійснюється **на засадах рівності перед законом і органом (посадовою особою)**, який розглядає справу, всіх громадян незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови та інших обставин.

Прокурор, заступник прокурора, здійснюючи нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів при провадженні в справах про адміністративне правопорушення має право:

порушувати провадження в справі про адміністративне правопорушення;

знайомитися з матеріалами справи;

перевіряти законність дій органів (посадових осіб) при провадженні в справі;

брати участь у розгляді справи;

заявляти клопотання;

давати висновки з питань, що виникають під час розгляду справи;

перевіряти правильність застосування відповідними органами (посадовими особами) заходів впливу за адміністративні правопорушення;

вносити подання, оскаржувати постанову і рішення по скарзі в справі про адміністративне правопорушення, а також вчиняти інші передбачені законом дії.

Доказами в справі про адміністративне правопорушення, є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Орган (посадова особа) **оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням**, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом і правосвідомістю.

Якщо при розгляді справи орган (посадова особа) прийде до висновку, що в порушенні є ознаки кримінального правопорушення, він передає матеріали прокурору або органу досудового розслідування.

6.3 Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення

Адміністративні комісії при виконавчих органах міських рад розглядають справи про адміністративні правопорушення передбачені:

ст. 45 "Ухилення від обстеження і профілактичного лікування осіб, хворих на венеричну хворобу";

ст. 46 "Умисне приховування джерела зараження венеричною хворобою";

ст. 92 "Порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини";

ст. 99 "Порушення Правил охорони електричних мереж";

ст. 103-1 Порушення правил користування енергією, водою чи газом;

ст. 104-1 "Порушення порядку та умов ведення насінництва та розсадництва";

іншими статтями, передбаченими КУпАП.

Адміністративні комісії при виконавчих органах сільських, селищних рад розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені:

ст. 92 «Порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини (коли правопорушення вчинено громадянином)»;
ст. 99 «Порушення Правил охорони електричних мереж (коли правопорушення вчинено громадянином)»;
ст. 104 «Потрава посівів, зіпсуття або знищення зібраного врожаю сільськогосподарських культур, пошкодження насаджень колективних сільськогосподарських підприємств, інших державних і громадських чи фермерських господарств»;
ст. 141 «Порушення правил охорони смуги відводу автомобільних шляхів»;
ст. 142 «Порушення землекористувачами правил утримання ділянок, прилеглих до автомобільних шляхів»;
іншими статтями, передбаченими КУпАП.

Судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені:

частинами першою - четвертою та сьомою ст. 41 Порушення вимог законодавства про працю та про охорону праці;
ст. 41 ¹ Ухилення від участі в переговорах щодо укладення, зміни або доповнення колективного договору, угоди;
ст. 41 ² Порушення чи невиконання колективного договору, угоди;
ст. 41 ³ Ненадання інформації для ведення колективних переговорів і здійснення контролю за виконанням колективних договорів, угод;
ст. 42 ¹ Виробництво, заготівля, реалізація сільськогосподарської продукції, що містить хімічні препарати понад гранично допустимі рівні концентрації;
ст. 42 ² Порушення правил, спрямованих на забезпечення схоронності вантажів Заготівля, переробка або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування чи іншої продукції;
іншими статтями передбаченими КУпАП.

Органи Національної поліції розглядають справи про такі адміністративні правопорушення:

про порушення громадського порядку;
правил дорожнього руху;
правил паркування транспортних засобів;
правил, що забезпечують безпеку руху транспорту;
правил користування засобами транспорту;
правил, спрямованих на забезпечення схоронності вантажів на транспорті, а також про незаконний відпуск і незаконне придбання бензину або інших паливно-мастильних матеріалів;
та інші, передбачені КУпАП.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, розглядає справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства про:

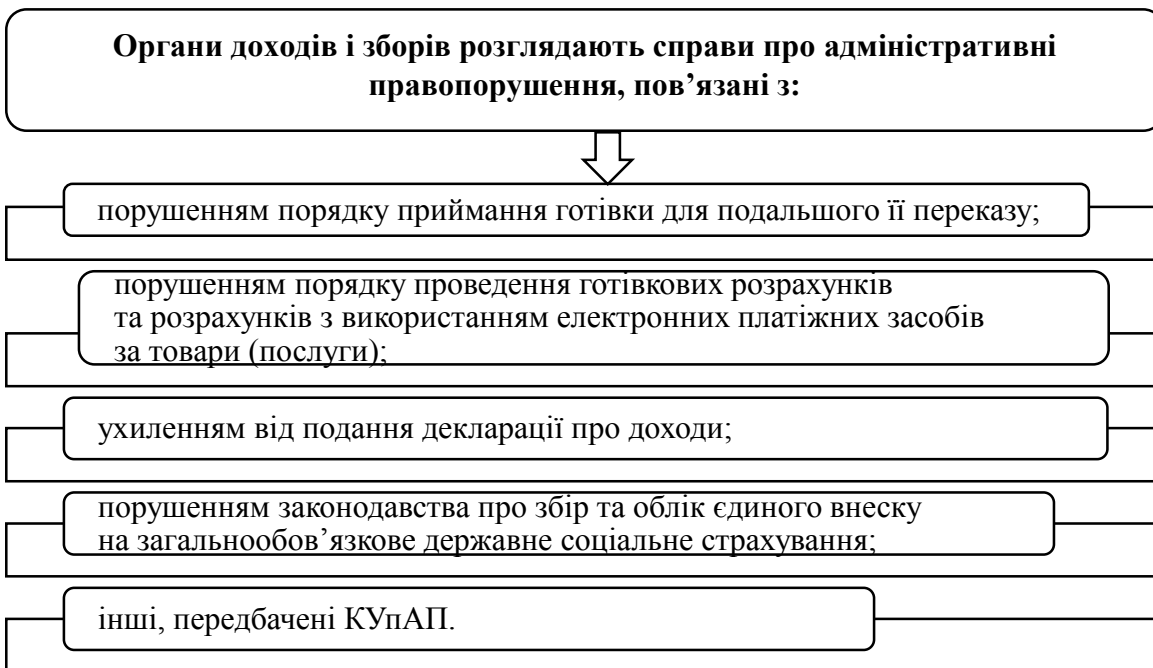

паспорт громадянина України;
паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
законодавства про перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства;
про транзитний проїзд через територію України;
та інші, передбачені КУпАП.

Органи Державної прикордонної служби України розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням:

прикордонного режиму;
режиму в пунктах пропуску через державний кордон України;
режимних правил у контрольних пунктах в'їзду – виїзду, порушенням іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через її територію, невиконанням рішення про заборону в'їзду в Україну;
порушенням порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України або виїзду з неї;
та інші, передбачені КУпАП.

Розділ 7 Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення

7.1 Адміністративне затримання. Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання

З метою припинення адміністративних правопорушень, **коли вичерпано інші заходи впливу**, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення допускаються:

адміністративне затримання особи;

особистий огляд;

огляд речей і вилучення речей та документів, у тому числі посвідчення водія;

тимчасове затримання транспортного засобу;

відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Відшкодування шкоди, заподіяної громадянину незаконним застосуванням заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, проводиться в порядку, встановленому законом.

Про адміністративне затримання складається протокол, в якому зазначаються:

дата і місце його складення

посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол

відомості про особу затриманого

час і мотиви затримання

Особливості адміністративного затримання

Протокол підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманим. У разі відмовлення затриманого від підписання протоколу в ньому робиться запис про це.

Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання, про кожний випадок адміністративного затримання осіб інформують *центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги*, крім випадків, якщо особа захищає себе особисто чи запросила захисника.

Про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, негайно повідомляються її родичі, а на її прохання також власник відповідного підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган.

Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання:

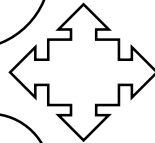

посадовими особами, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України – у разі вчинення військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження зборів, а також працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків військових адміністративних правопорушень, дрібного хуліганства

**Органи внутрішніх справ
(Національна поліція) –**

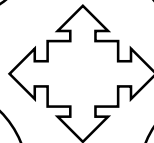
при вчиненні дрібного хуліганства, вчиненні насильства в сім'ї, порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій, кордону невиконання вимог поліцейського, при прояві неповаги до суду

Органи прикордонної служби –
у разі незаконного перетинання або спроби незаконного перетинання державного кордону України, порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, порушення прикордонного режиму

Старша у місці розташування охоронюваного об'єкта посадова особа воєнізованої охорони –
при вчиненні правопорушень, зв'язаних з посяганням на охоронювані об'єкти, інше майно

Органами служби безпеки –
при порушенні законодавства про державну таємницю або здійсненні незаконного доступу до інформації в автоматизованих системах, зберіганні спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації

Посадовими особами органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів – у разі вчинення прихованої від огляду передачі або спроби передачі будь-яким способом особам, яких тримають у слідчих ізоляторах і установах виконання покарань, алкогольних напоїв, лікарських та інших засобів, що викликають одурманювання, а також інших заборонених для передачі предметів

Посадовими особами, уповноваженими на те центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб –
при порушенні законодавства про перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства і транзитний проїзд через територію України

Строки адміністративного затримання:

до трьох годин – осіб, які незаконно перетнули або зробили спробу незаконно перетнути державний кордон України, порушили порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, порушили прикордонний режим, режим в пунктах пропуску через державний кордон України або режимні правила у контрольних пунктах в'їзду - виїзду, вчинили злісну непокору законному розпорядженню або вимозі військовослужбовця чи працівника Державної прикордонної служби України або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також іноземців та осіб без громадянства, які порушили правила перебування в Україні або транзитного проїзду через територію України; осіб, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин.

до трьох діб – в необхідних випадках для встановлення особи та/або з'ясування обставин правопорушення; для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження (з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання).

7.2 Особистий огляд і огляд речей

Особистий огляд може провадитись уповноваженою на те особою **однієї статі** з оглядуваним і в присутності **двох понятих тієї ж статі**.

Про особистий огляд, огляд речей складається протокол або про це робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання.

Особистий огляд може провадитись уповноваженими на те посадовими особами органів СБУ, органів Національної поліції, органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, воєнізованої охорони, цивільної авіації, митниці і органів прикордонної служби, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, а у випадках, прямо передбачених законами України, також і інших органів.

Огляд речей може провадитись уповноваженими на те посадовими особами органів СБУ, органів Національної поліції, органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, воєнізованої охорони, цивільної авіації, митниці, органів прикордонної служби, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, природоохоронних органів, державними інспекторами з питань інтелектуальної власності, органів лісоохорони, органів рибоохорони, органів, що здійснюють державний нагляд за додержанням правил полювання, а у випадках, прямо передбачених законами України, також і інших органів.

При вчиненні порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу уповноважені на те посадові особи органів, які здійснюють державний нагляд за додержанням правил полювання, органів рибоохорони, а також поліцейські, військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України можуть провадити в установленому порядку огляд транспортних засобів.

Огляд речей, ручної кладі, багажу, знарядь полювання і лову риби, добутої продукції, транспортних засобів та інших предметів здійснюється, як правило, *у присутності особи, у власності (володінні) якої вони є*. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети може бути піддано оглядові з участю двох понятих під час відсутності власника (володільця).

Особистий огляд, огляд речей у митниці провадиться в порядку, встановленому Митним кодексом України.

7.3 Вилучення речей і документів

Речі і документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, виявлені під час затримання, особистого огляду або огляду речей, вилучаються посадовими особами органів, зазначених у статтях 234⁻¹, 234⁻², 244⁻⁴, 262 і 264 цього Кодексу.

Про вилучення речей і документів складається протокол або робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення, про огляд речей або адміністративне затримання.

При вчиненні порушень, передбачених статтями 174, 190 - 195⁻⁴ цього Кодексу, поліцейський, а при вчиненні правопорушень, передбачених статтями 191, 195 цього Кодексу, також посадова особа прикордонної служби має право вилучити нагородну, вогнепальну мисливську, пневматичну зброю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду та холодну зброю, бойові припаси і спеціальні засоби самооборони. Поліцейський, посадова особа прикордонної служби має право провести особистий огляд і огляд речей порушника в порядку, встановленому статтею 264 цього Кодексу. До особи, яка вчинила правопорушення під час виконання службових обов'язків, вилучення зброї, особистий огляд і огляд речей застосовуються лише у невідкладних випадках.

Вилучені речі і документи зберігаються до розгляду справи про адміністративне правопорушення у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за погодженням із Державною судовою адміністрацією України

після розгляду справи, залежно від результатів її розгляду, їх у встановленому порядку конфіскують, або повертають володільцеві, або знищують, а при оплатному вилученні речей - реалізують

Вилучені орден, медаль, нагрудний знак до почесного звання СРСР, почесного звання Української РСР, Почесної Грамоти і Грамоти Президії Верховної Ради Української РСР, почесного звання України, відзнаки Президента України, нагородна зброя

після розгляду справи підлягають поверненню їх законному володільцеві, а якщо він невідомий, надсилаються відповідно до Адміністрації Президента України.

Вилучені самогон та інші міцні спиртні напої домашнього вироблення, апарати для їх вироблення після розгляду справи підлягають знищенню поліцейськими

7.4 Тимчасове вилучення посвідчення водія

Працівник уповноваженого підрозділу тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає *тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами*, про що робиться запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після закінчення тримісячного строку тимчасового вилучення посвідчення водія, якщо судом не прийнято рішення щодо позбавлення водія права керування транспортним засобом або якщо справа про адміністративне правопорушення не розглянута у встановлений законом строк, особа має право звернутися за отриманням вилученого документа, це звернення є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення.

Стаття 265⁻². Тимчасове затримання транспортних засобів працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції

У разі наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, передбачені частинами першою, другою, третьою, четвертою, шостою і сьомою статті 121, частинами третьою, четвертою і п'ятою статті 122 (в частині порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху, порушення правил зупинки чи стоянки на місцях, що позначені відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою, на яких дозволено зупинку чи стоянку лише транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю), статтями 122-5, 124, 126, частинами першою, другою, третьою і четвертою статті 130, статтями 132-1, 206-1 КУпАП.

працівник уповноваженого підрозділу, що забезпечує безпеку дорожнього руху, тимчасово затримує транспортний засіб шляхом блокування або доставляє його для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку, що дозволяється виключно у випадку, якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху або створює загрозу безпеці руху, або транспортний засіб розміщений на місцях, призначених для зупинки, стоянки, безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, в тому числі за допомогою спеціального автомобіля - евакуатора. При тимчасовому затриманні транспортного засобу складається акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу.

Після тимчасового затримання транспортного засобу працівник відповідного уповноваженого підрозділу Національної поліції зобов'язаний надати особі можливість повідомити про тимчасове затримання транспортного засобу та його місцезнаходження іншу особу за власним вибором і вжити заходів щодо повернення автомобіля до місця постійної дислокації, а також забороняє експлуатацію транспортного засобу до усунення несправностей, виявлених у процесі його огляду, або до демонтажу спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Транспортний засіб може бути тимчасово затриманий на строк до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але не більше трьох днів з моменту такого затримання.

Після закінчення триденного строку тимчасового затримання транспортного засобу особа має право звернутися за отриманням тимчасово затриманого транспортного засобу. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення.

За подання такого звернення та повернення особі тимчасово затриманого транспортного засобу не може стягуватися плата.

Оскарження заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення здійснюється заінтересованою особою у вищестоящий орган (вищестоящий посадовій особі) або до суду відносно органу (посадовій особі), який застосував наступні заходи:

огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції

огляд речей і вилучення речей та документів (посвідчення водія)

адміністративне затримання і особистий огляд

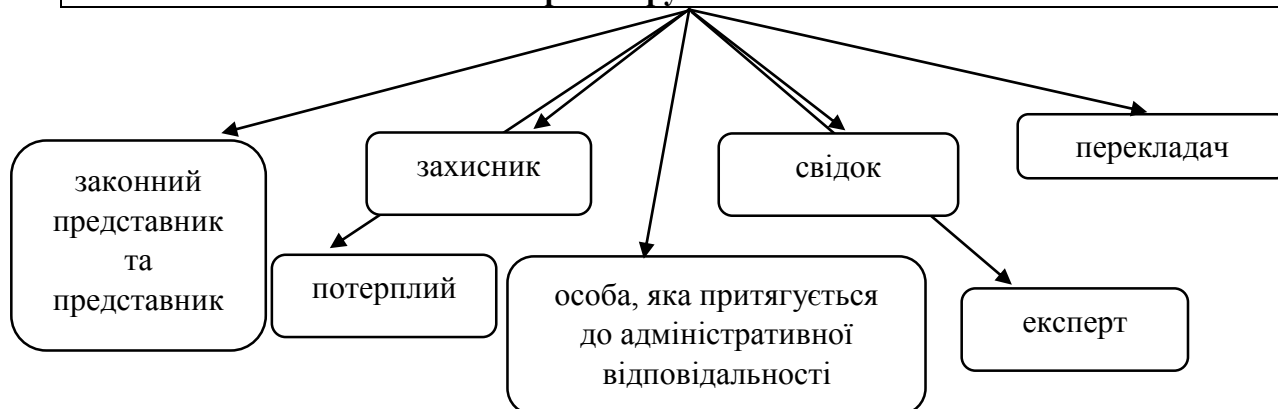
тимчасове затримання транспортного засобу

відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами

Розділ 8 Розгляд справ про адміністративне правопорушення

8.1 Особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення

Особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення:

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право:

знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання;

при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження;

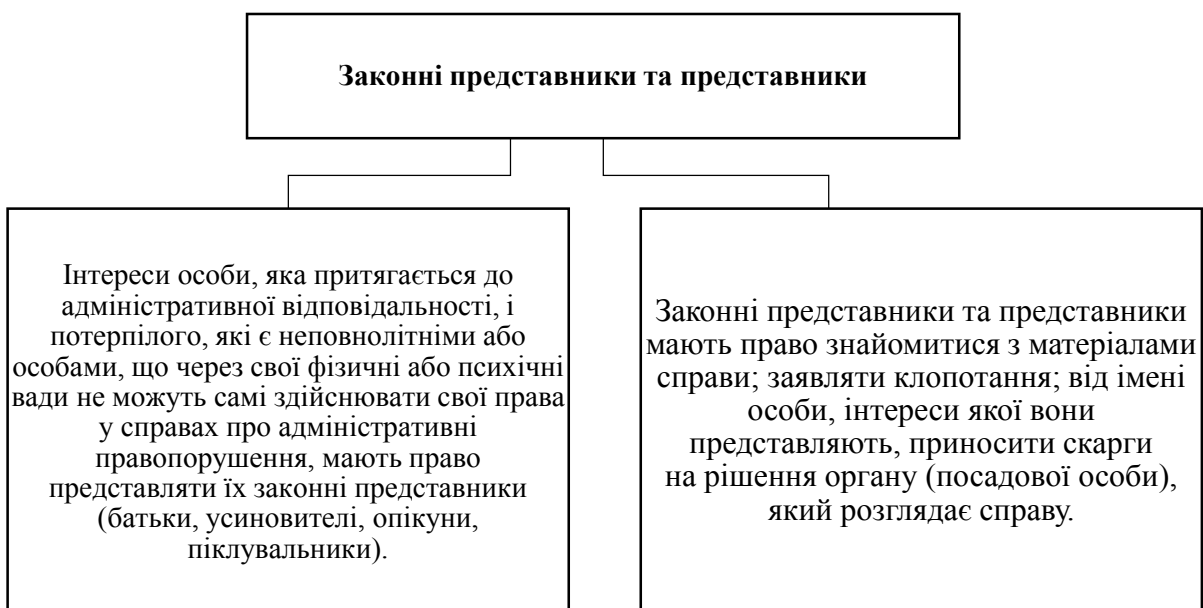
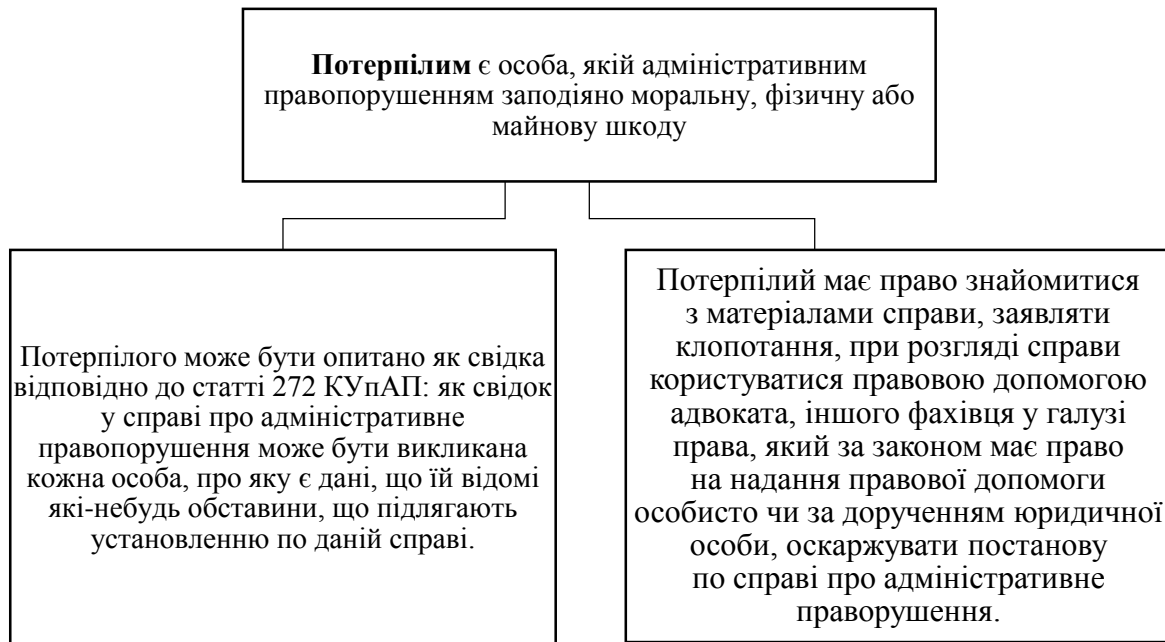
оскаржити постанову по справі.

Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

При розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 44, статтями 51, 146, 160, 172-4 – 172-9, 173, 173-2, частиною третьою статті 178, статтями 185, 185-1, статтями 185-7, 187 цього Кодексу, присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою.

Законами України може бути передбачено й інші випадки, коли явка особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, в орган (до посадової особи), який вирішує справу, є обов'язковою.

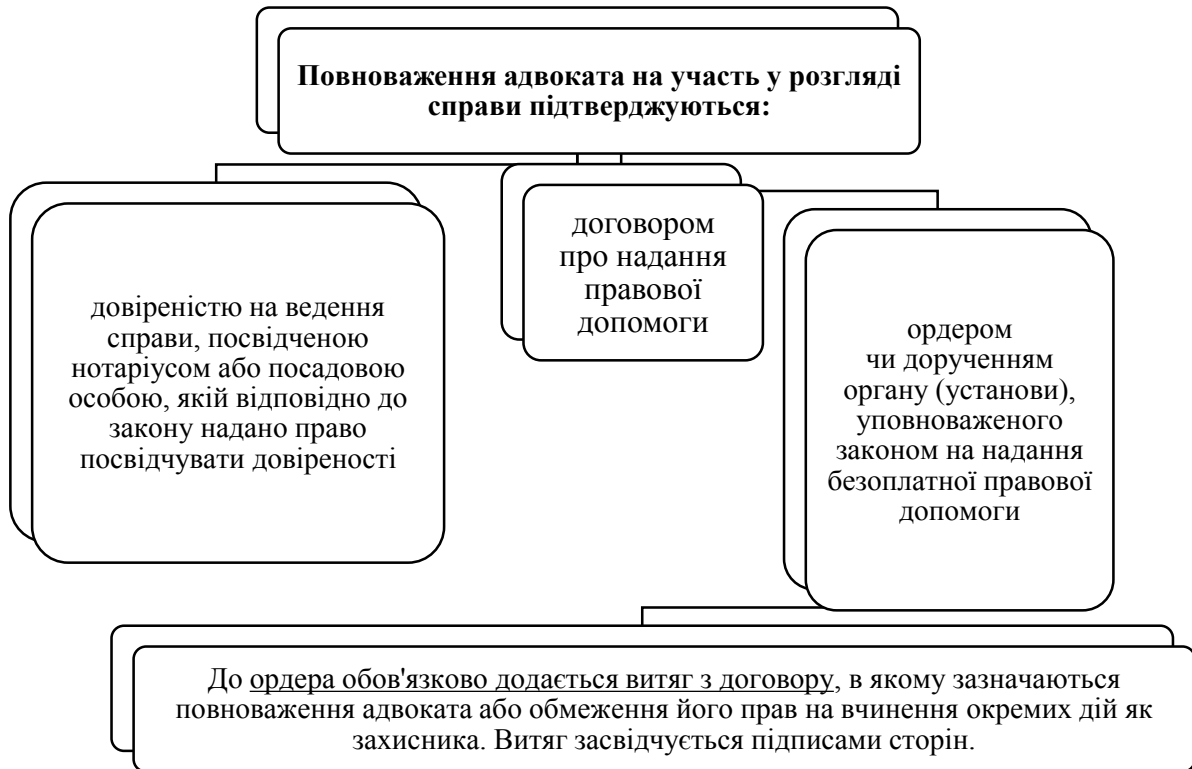

Інтереси потерпілого може представляти **представник** – адвокат, інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Захисник. У розгляді справи про адміністративне правопорушення можуть брати участь адвокат, інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи.

Ці особи мають право знайомитися з матеріалами справи; заявляти клопотання; за дорученням особи, яка його запросила, від її імені подавати скарги на рішення органу (посадової особи), який розглядає справу, а також мають інші права, передбачені законами України.

Якщо особа є суб'єктом права на безоплатну вторинну правову допомогу, у розгляді справи про адміністративне правопорушення може брати участь адвокат, який призначений Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Повноваження адвоката, призначеного Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, підтверджуються дорученням, що видається Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Свідок. Як свідок у справі про адміністративне правопорушення може бути викликана кожна особа, про яку є дані, що їй відомі які-небудь обставини, що підлягають установленню по даній справі.
На виклик органу (посадової особи), у провадженні якого перебуває справа, свідок зобов'язаний з'явитися в зазначений час, дати правдиві пояснення, повідомити все відоме йому по справі і відповісти на поставлені запитання.

Експерт призначається органом (посадовою особою), у провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення, у разі коли виникає потреба в спеціальних знаннях, у тому числі для визначення розміру майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, а також суми грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення, які підлягатимуть конфіскації.

Експерт має право:

- знайомитися з матеріалами справи, що стосуються предмета експертизи, заявляти клопотання про надання йому додаткових матеріалів, необхідних для дачі висновку;
- з дозволу органу (посадової особи), в провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення, ставити особі, яка притягається до відповідальності, потерпілому, свідкам запитання, що стосуються предмета експертизи;
- бути присутнім при розгляді справи.

Перекладач призначається органом (посадовою особою), в провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення. Перекладач зобов'язаний з'явитися на виклик органу (посадової особи) і зробити повно й точно доручений йому переклад.

Відшкодування витрат потерпілим, свідкам, експертам і перекладачам:

Потерпілим, свідкам, експертам і перекладачам відшкодовуються у встановленому порядку витрати, що їх вони зазнали у зв'язку з явкою в орган (до посадової особи), в провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення.

За особами, яких викликають як потерпілих, свідків, експертів і перекладачів, зберігається у встановленому порядку середній заробіток за місцем роботи за час їх відсутності у зв'язку з явкою в орган (до посадової особи), в провадженні якого перебуває справа про адміністративне правопорушення.

8.2 Розгляд справи про адміністративне правопорушення

Справи про адміністративне правопорушення розглядаються:

за місцем його вчинення;

за статтями 80, 81, 121–126, 127-1–129, частинами першою, другою, третьою і четвертою статті 130 і статтею 139 (коли правопорушення вчинено водієм) цього КУпАП: за місцем обліку транспортних засобів або за місцем проживання порушників;

за статтями 177 і 178 КУпАП: за місцем їх вчинення або за місцем проживання порушника;

у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі: за місцем оброблення та обліку таких правопорушень;

адміністративними комісіями справи розглядаються за місцем проживання порушника.

Строки розгляду справ про адміністративні правопорушення:

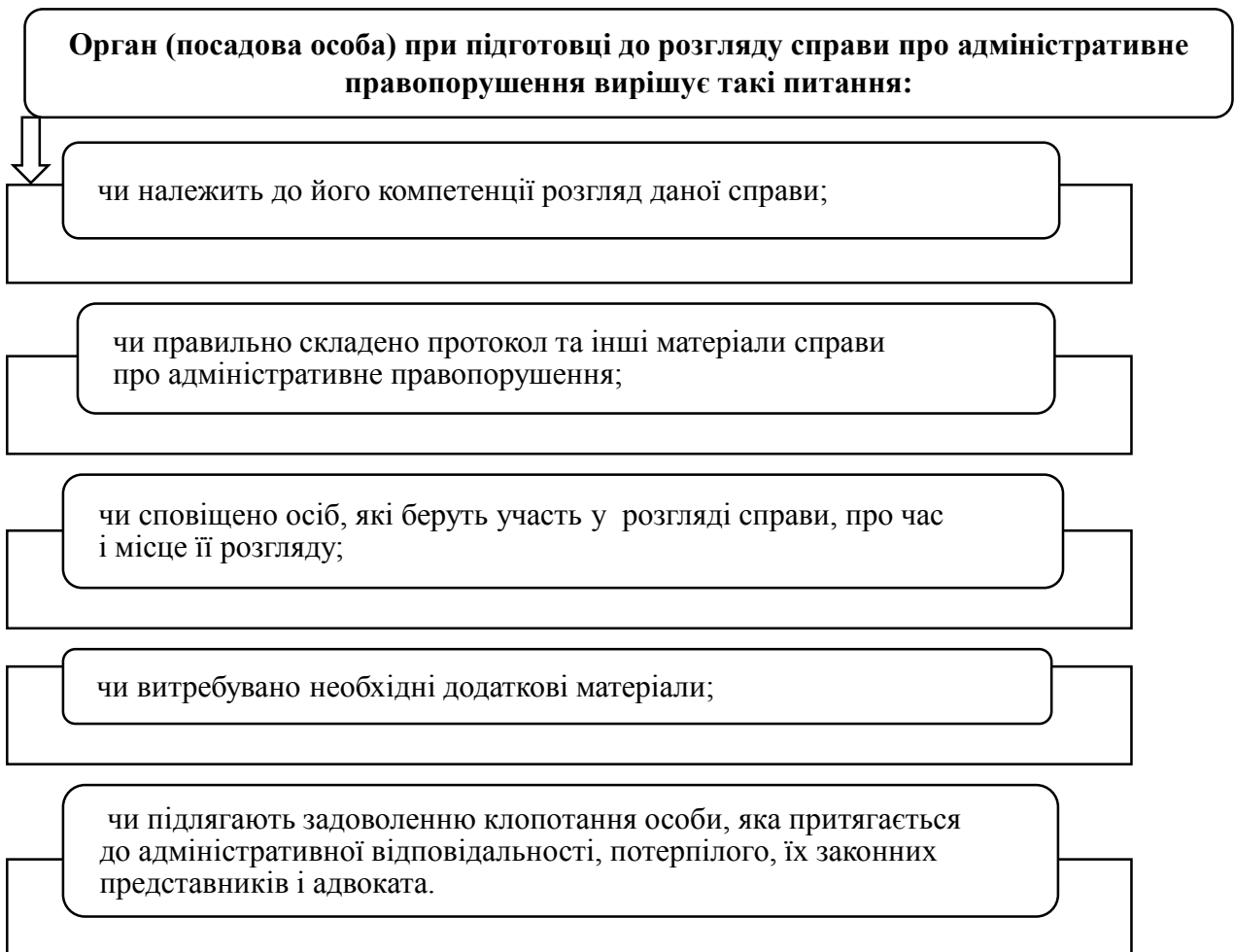
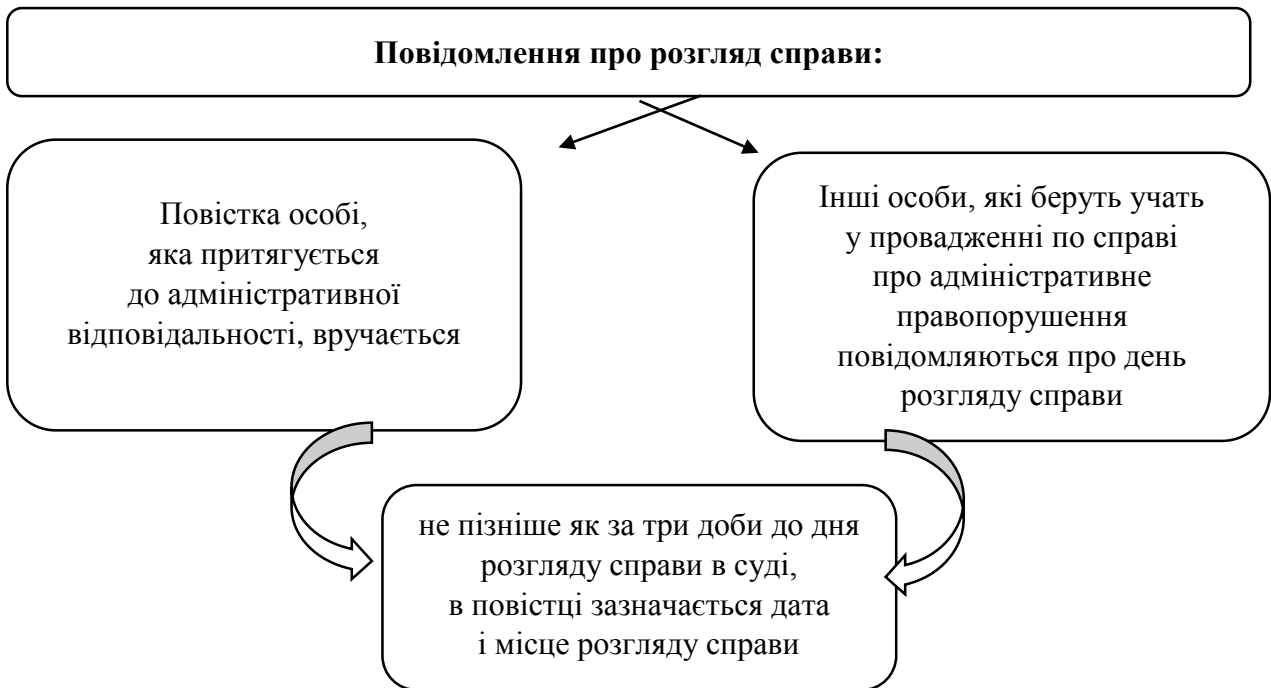
протягом доби -
справи передбачені
ст. 42-2, ч. 1 ст. 44,
ст. 44-1, 106-1, 106-2,
162, 172-10, 172-20,
173, 173-1, 173-2,
178, 185, ч. 1
ст. 185-3, ст. 185-7,
185-10, 188-22,
203–206-1

*п'ятиденний
строк* – ст. 46-
1, 51, 166-9, 176
і 188-34

п'ятнадцятиденний строк з
дня одержання органом
(посадовою особою),
правомочним розглядати
справу, протоколу про
адміністративне
правопорушення та інших
матеріалів справи

*триденний
строк* – ст. 146,
160, 185-1, 212-7
–212-20

семиденний строк
– ст. 101-103
КУпАП та *інші
строки*

Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення:

Розгляд справи розпочинається з оголошення складу колегіального органу або представлення посадової особи, яка розглядає дану справу.

Головуючий на засіданні колегіального органу або посадова особа, що розглядає справу, оголошує, яка справа підлягає розгляду, хто притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки.

Після цього оголошується протокол про адміністративне правопорушення.

На засіданні заслуховуються особи, які беруть участь у розгляді справи, досліджуються докази і вирішуються клопотання.

У разі коли **адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху зафіксовано в автоматичному режимі**, посадова особа уповноваженого підрозділу Національної поліції встановлює особу, за якою зареєстровано відповідний транспортний засіб.

Постанова про накладення адміністративного стягнення за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, може вноситися без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Власник транспортного засобу або особа, яка ввезла транспортний засіб на територію України, звільняється від адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, у разі якщо:

ним надана інформація, що транспортний засіб вибув з його володіння внаслідок протиправних дій інших осіб, або щодо протиправного використання іншими особами номерних знаків, що належать його транспортному засобу; протягом 14 днів з моменту отримання постанови про накладення адміністративного стягнення за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, особа, яка фактично керувала транспортним засобом на момент вчинення вказаного правопорушення, звернеться особисто або за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, до уповноваженого підрозділу Національної поліції із відповідною заявою про визнання зазначеного факту адміністративного правопорушення та згоди на притягнення до адміністративної відповідальності.

Орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати такі обставини:

чи було вчинено адміністративне правопорушення та чи винна дана особа в його вчиненні;

чи підлягає вона адміністративній відповідальності;

чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність;

чи заподіяно майнову шкоду;

чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

При розгляді колегіальним органом справи про адміністративне правопорушення введеться протокол, який підписується головуючим на засіданні і секретарем цього органу, в ньому зазначається:

зміст справи, що розглядається

дата і місце засідання;
найменування і склад органу, який розглядає справу

пояснення осіб, які беруть участь у розгляді справи, їх клопотання і результати їх розгляду

відомості про оголошення прийнятої постанови і роз'яснення порядку та строків її оскарження

документи і речові докази, досліджені при розгляді справи

відомості про явку осіб, які беруть участь у справі

Розділ 9 Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення

9.1 Право оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення

постанову іншого органу (посадової особи) про накладення адміністративного стягнення, постанову по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі

у вищестоящий орган (вищестоящій посадовій особі) або в районний, районний у місті, міський чи міськрайонний суд, у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України,

Постанову про одночасне накладення основного і додаткового адміністративних стягнень

може бути оскаржено за вибором особи, щодо якої її винесено, чи потерпілого в порядку, встановленому для оскарження основного або додаткового стягнення

Скарга подається в орган (посадовій особі), який виніс постанову по справі про адміністративне правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України.

Скарга, що надійшла, протягом трьох діб надсилається разом із справою органу (посадовій особі), правомочному її розглядати.

Строк оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення:

скаргу на постанову по справі про адміністративне правопорушення може бути подано протягом **десяти днів з дня винесення постанови**

щодо постанов по справі про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, та/або про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису), - протягом **десяти днів з дня набрання постановою законної сили**

В разі пропуску зазначеного строку з поважних причин цей строк за заявою особи, щодо якої винесено постанову, може бути поновлено органом (посадовою особою), правомочним розглядати скаргу.

Постанова адміністративного органу (посадової особи) у справі про адміністративне правопорушення набирає законної сили *після закінчення строку оскарження цієї постанови*, за винятком постанов про застосування стягнення, передбаченого статтею 26 «Попередження» КУпАП, постанов по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксованого в автоматичному режимі, а також у випадках накладення штрафу, що стягується на місці вчинення адміністративного правопорушення.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксоване в автоматичному режимі, або про порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису), набирає законної сили *після її вручення особі або отримання поштового повідомлення про вручення або про відмову в її отриманні, або повернення поштового відправлення з позначкою про невручення.*

Постанова про позбавлення права керування транспортним засобом набирає чинності *з наступного дня після закінчення строку на її оскарження*, а у випадку такого оскарження - *з дня набрання законної сили рішенням за результатами такого оскарження*, яке винесено за наслідками розгляду справи по суті.

Скарга на постанову по справі про адміністративне правопорушення розглядається правомочними органами (посадовими особами) **в десятиденний строк з дня її надходження**, якщо інше не встановлено законами України.

Орган (посадова особа) при розгляді скарги на постанову по справі про адміністративне правопорушення перевіряє законність і обґрунтованість винесеної постанови і **приймає** одне з таких **рішень**:

залишає постанову без зміни, а скаргу без задоволення

скасовує постанову і закриває справу

змінює захід стягнення в межах, передбачених нормативним актом про відповідальність за адміністративне правопорушення, з тим, однак, щоб стягнення не було посилено

скасовує постанову і надсилає справу на новий розгляд

Якщо буде встановлено, що постанову винесено органом (посадовою особою), неправомочним вирішувати цю справу, то така постанова скасовується і справа надсилається на розгляд компетентного органу (посадової особи).

Постанова судді у справах про адміністративне правопорушення набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, за винятком постанов про застосування стягнення, передбаченого статтею 32 або 32⁻¹ КУпАП.

Постанова судді у справі про адміністративне правопорушення може бути оскаржена *протягом десяти днів* з дня винесення постанови особою, яку притягнуто до адміністративної відповідальності, її законним представником, захисником, потерпілим, його представником, а також прокурором у випадках, передбачених частиною п'ятою статті 7 та частиною першою статті 287 КУпАП. Апеляційна скарга, подана після закінчення цього строку, повертається апеляційним судом особі, яка її подала, якщо вона не заявляє клопотання про поновлення цього строку, а також якщо у поновленні строку відмовлено

Апеляційна скарга подається до відповідного апеляційного суду через місцевий суд, який виніс постанову. Місцевий суд протягом **трьох днів** надсилає апеляційну скаргу разом із справою у відповідний апеляційний суд.

Апеляційний перегляд здійснюється суддею апеляційного суду протягом **двадцяти днів** з дня надходження справи до суду.

Апеляційний суд повідомляє про дату, час і місце судового засідання особу, яка подала скаргу, інших осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, **не пізніше ніж за три дні** до початку судового засідання.

Апеляційний суд переглядає справу в межах апеляційної скарги. Суд апеляційної інстанції не обмежений доводами апеляційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено неправильне застосування норм матеріального права або порушення норм процесуального права. Апеляційний суд може дослідити нові докази, які не досліджувалися раніше, якщо визнає обґрунтованим ненадання їх до місцевого суду або необґрунтованим відхилення їх місцевим судом.

За наслідками розгляду апеляційної скарги суд апеляційної інстанції має право:

залишити апеляційну скаргу без задоволення, а постанову без змін

скасувати постанову та закрити провадження у справі

змінити постанову

скасувати постанову та прийняти нову постанову;

Протягом 3 днів надсилається особі, щодо якої її винесено:

копія рішення по скарзі на постанову по справі про адміністративне правопорушення

копія постанови потерпілому на його прохання

Наслідками скасування постанови із закриттям справи про адміністративне правопорушення є:

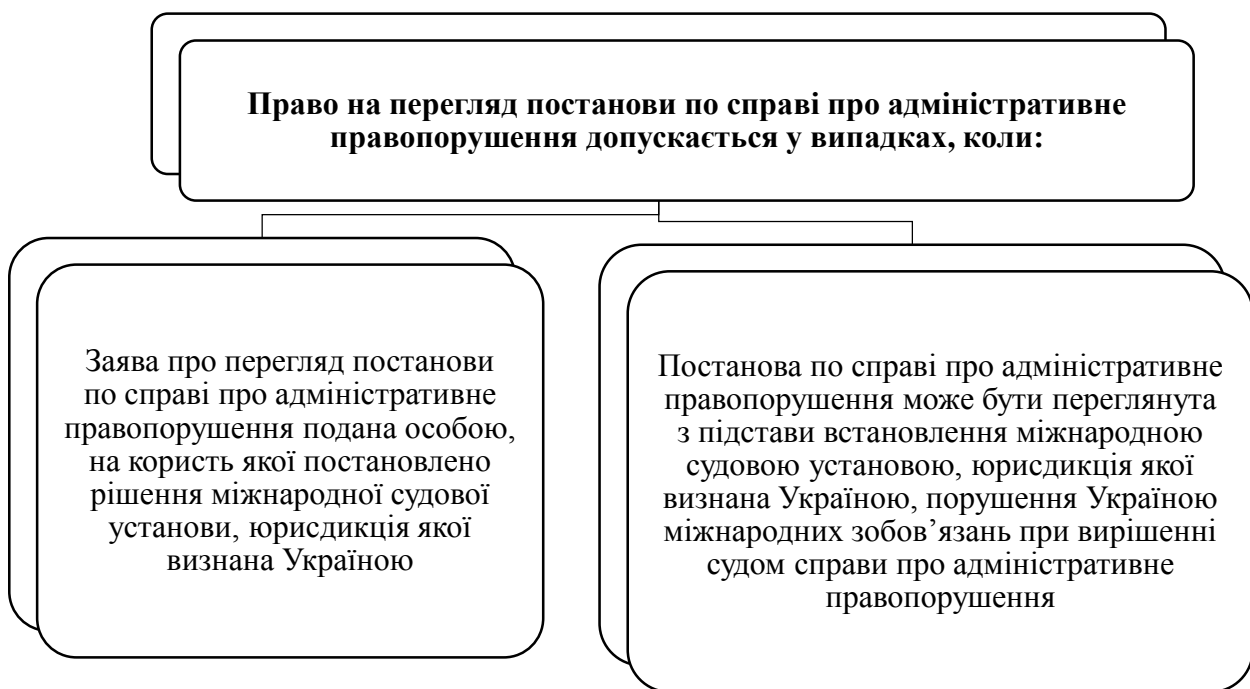
повернення стягнених грошових сум, оплатно вилучених і конфіскованих предметів

скасування інших обмежень, зв'язаних з цією постановою

відшкодування вартості предмета у разі неможливості його повернення

Відшкодування шкоди, заподіяної громадянину незаконним накладенням адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту або виправних робіт, провадиться в порядку, встановленому законом.

9.2 Перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом

Заява про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення може бути подана *не пізніше одного місяця* з дня, коли особі, на користь якої постановлено рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, стало відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного.

Особливості поновлення строку подання заяви про перегляд постанови:

У разі пропущення строку для подання заяви з причин, визнаних поважними, він може бути поновлений за клопотанням особи, яка подала заяву. Заява про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення повертається особі, яка її подала, якщо вона не порушує питання про поновлення цього строку, а також якщо у поновленні строку відмовлено.

Питання про поновлення строку для подання заяви про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення або про повернення заяви особі, яка її подала, вирішується без повідомлення осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

Питання про поновлення строку для подання заяви про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення або про повернення заяви особі, яка її подала, вирішується без повідомлення осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення.

Питання про поновлення строку для подання заяви про перегляд судового рішення або про залишення заяви без розгляду вирішується судом без виклику учасників судового провадження та за результатами розгляду постановляється відповідна ухвала.

Заява про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення подається у письмовій формі та підписується особою чи її захисником, який додає до заяви оформлений належним чином документ про свої повноваження. У заяві про перегляд зазначаються:

найменування суду, до якого подається заява;

ім'я (прізвище, ім'я та по батькові), поштова адреса особи, яка подає заяву, та осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, а також їхні номери засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;

обґрунтування необхідності перегляду постанови по справі про адміністративне правопорушення у зв'язку з ухваленням рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною;

вимоги особи, яка подає заяву;

у разі необхідності – клопотання;

перелік матеріалів, що додаються.

Заява про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення подається до Верховного Суду (за неї судовий збір не сплачується). До заяви мають бути додані:

копії заяви про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення відповідно до кількості осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення

копії постанови по справі про адміністративне правопорушення, про перегляд якої подано

копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, або клопотання особи про витребування копії такого рішення в органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи, якщо її немає у розпорядженні особи, яка подала заяву

Перевірка відповідності заяви про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення вимогам КУпАП:

заява про перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення реєструється у день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, який визначається Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою;

суддя-доповідач протягом трьох днів здійснює перевірку відповідності заяви вимогам цього Кодексу. У разі встановлення, що заяву подано без додержання вимог статей 297-3, 297-4 цього Кодексу, особа, яка подала заяву, письмово повідомляється про недоліки заяви та строк, протягом якого вона зобов'язана їх усунути;

якщо особа, яка подала заяву, усунула недоліки заяви в установленний строк, така заява вважається поданою у день первинного її подання до Верховного Суду.

Заява повертається заявнику, у разі якщо:

заяву подано без додержання вимог статей 297-3 та 297-4 КУпАП і заявник не усунув її недоліки протягом установленого строку

заява подана особою, яка не наділена правом на подання такої заяви

заяву від імені заявника підписано особою, яка не має повноважень на підписання заяви

є постанова Верховного Суду про відмову у допуску справи до провадження за наслідками розгляду заяви, поданої у цій справі з аналогічних підстав

Питання про допуск справи до провадження вирішується суддею-доповідачем, який визначається Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є обґрунтованою, він відкриває провадження у справі.

У разі якщо суддя-доповідач дійде висновку, що подана заява є необґрунтованою, вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією з трьох суддів у складі судді-доповідача та двох суддів, визначених Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою додатково.

Суддя-доповідач **протягом п'ятнадцяти днів** з дня відкриття провадження здійснює підготовку до перегляду судового рішення Верховним Судом:

надсилає постанову про відкриття провадження та витребування матеріалів справи про адміністративне правопорушення до відповідного суду, який не пізніше трьох робочих днів з дня її надходження надсилає справу до Верховного Суду

визначає порядок розгляду справи

у разі необхідності визначає органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо застосування відповідної норми права, та викликає цих представників до суду

здійснює інші заходи, необхідні для розгляду справи

Порядок розгляду справи Верховним Судом

Справа про перегляд судового рішення з підстави, передбаченої частиною другою статті 297¹ цього Кодексу, розглядається на спільному засіданні всіх судових палат Верховного Суду України.

Головує на засіданні суддя-доповідач.

Суддя-доповідач відкриває судове засідання, оголошує склад суду, роз'яснює особам, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, їхні права та обов'язки. Після проведення зазначених процесуальних дій та розгляду клопотань осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, суддя-доповідач доповідає в необхідному обсязі про зміст вимог, викладених у заяві, що надійшла до Верховного Суду, та про результати проведених ним підготовчих дій.

Особа, яка подала заяву до Верховного Суду, інші особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, у разі їх прибуття у судові засідання мають право надати пояснення по суті заявлених вимог.

Неприбуття осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення і належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи для участі в судовому засіданні, не перешкоджає судовому розгляду справи.

Після закінчення заслуховування пояснень особи, яка подала заяву, та інших осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, суд виходить до нарадчої кімнати для ухвалення постанови.

Строк розгляду заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом не може перевищувати одного місяця з дня призначення справи до розгляду.

За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу Великої Палати Верховного Суду виноситься одна з таких постанов:

про повне або часткове задоволення заяви

про відмову у задоволенні заяви

Якщо суд дійшов висновку про повне або часткове задоволення заяви, він має право:

скасувати постанову (постанови) та закрити провадження у справі;

скасувати постанову (постанови) та передати справу про адміністративне правопорушення на новий розгляд до суду, який виніс оскаржувану постанову;

змінити постанову (постанови).

Постанова Верховного Суду:

Верховний Суд відмовляє у задоволенні заяви, якщо обставини, що стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися. Постанова про відмову в задоволенні заяви має бути вмотивованою;

постанова Верховного Суду повинна бути виготовлена та направлена особам, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення, не пізніше п'яти днів з дня закінчення розгляду справи. Невиконання постанов Верховного Суду тягне за собою відповідальність, установлену законом;

постанови Верховного Суду, прийняті за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення, підлягають опублікуванню на офіційному веб-сайті Верховного Суду не пізніш як через п'ятнадцять днів з дня їх прийняття.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.
2. Кузьменко О. В. Адміністративна відповідальність : курс лекцій. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
3. Бородін І. Л., Бортник В. А. Адміністративна відповідальність : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 136 с.
4. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення : науково-практичний посібник / О. Л. Копиленко, З. А. Загиней, О. Н. Ярмиш та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Дьоміна. Київ : Національна академія прокуратури України, 2014. 304 с.
5. Адміністративне право. Загальна частина / С. М. Алфьоров, С. В. Ващенко, М. М. Долгополова, А. П. Купін. Київ : ЦУЛ, 2011. 216 с.
6. Адміністративне право України. Загальне адміністративне право : навчальний посібник / В. В. Галуцько, В. І. Курило, С. О. Короєд та ін. ; за ред. проф. В. В. Галуцька. Херсон : Грінь Д. С. 2015. Т.1. 272 с.
7. Адміністративне право України : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Коломієць, Г. Ю. Гулевської. Київ : Істина, 2008. 216 с.
8. Адміністративне право України : підручник / за ред. Ю. П. Битяка. Харків : Право, 2001. 528 с.
9. Батраченко О. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми : СумДУ, 2017. 218 с.
10. Гудков Д. В. Адміністративно-правові засоби запобігання і протидії корупції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2018. 249 с.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-Х / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. Дод. до № 51. Ст. 1122.
12. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.

Ст. 141.

13. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552.

14. Михальський О. О. Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми : НДІ публічного права ; СумДУ, 2017. 254 с.

15. Панова О. О. Забезпечення публічної безпеки в Україні: адміністративно-правовий аспект : дис. ... д-ра юрид. наук. Харків : Харківський нац. ун-т внутр. справ, 2019. 516 с.

Навчальне видання

Куліш Анатолій Миколайович,
Резнік Олег Миколайович

**АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
(у схемах і таблицях)**

Навчальний посібник

Художнє оформлення обкладинки Є. В. Нікітюка
Редактори: Н. З. Клочко, С. М. Симоненко
Комп'ютерне верстання О. М. Резніка

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 5,81. Обл.-вид. арк. 5,49. Тираж 300 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.